

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.009.01.2015

P/15/076

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/076 – Realizacja przez powiatowe urzędy pracy programów specjalnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Dagmara Mazurkiewicz-Karasińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94368 z dnia 26 maja 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Wilhelm Dmytrów, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 94369 z dnia 26 maja 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 2a-2b)
Jednostka kontrolowana	Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu ul. Słowackiego 2, 37-500 Jarosław (dalej PUP i/lub Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Wygnaniec, Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 3-13)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Urząd, formułując zasady realizacji programów specjalnych, lustrował zasoby potencjalnych miejsc zatrudnienia oraz strukturę osób bezrobotnych i na tej podstawie w latach 2012-2013 sporządził analizy rynku pracy w powiecie jarosławskim, a w 2014 r. – charakterystykę wybranych grup osób bezrobotnych. Z analiz nie wynikało, jakie obszary lokalnej gospodarki generowałyby miejsca pracy pod konkretnie wykazane w trakcie badań zawody i specjalności i na czym polegają główne problemy rynku pracy. Analizy zawierały syntetyczne informacje o sytuacji osób bezrobotnych, nie wskazując jednocześnie konstruktywnych działań mających za cel wykazanie trafności zaplanowanych działań aktywizacyjnych w ramach programów specjalnych. Pomimo tego dobór uczestników do poszczególnych programów specjalnych wykazany na losowo zbadanej próbie 60 osób dostosowany był do kryteriów opisanych w programach i uwzględniał indywidualne potrzeby bezrobotnych. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli zarówno zasady wyboru partnerów programów specjalnych jak i uczestników były transparentne, a zastosowane weryfikatory dostosowane do kryteriów działań w ramach programów.

Ustalenia kontroli wykazały przypadki nieegzekwowania od pracodawców wykonywania zobowiązań, w zakresie zatrudniania osób bezrobotnych po okresie refundacji (tzw. zatrudnienia *gwarantowanego*) oraz nierealizowania żądania zwrotu kosztów refundacji, w sytuacjach niewykonywania tego rodzaju zobowiązań, bądź niepełnego ich wykonywania. Oceniając działalność Urzędu w powyższym zakresie, należy uwzględnić nierzetelne sporządzanie umów zawieranych przez Starostę z pracodawcami (organizatorami instrumentów rynku pracy), kreujących zobowiązania nierealne, bo dotyczące zero liczby bezrobotnych, albo, których

Uzasadnienie
oceny ogólnej

termin obowiązywania wynosił zero miesięcy. W Urzędzie stosowano wskaźniki skuteczności realizacji programów określone przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej, umożliwiające porównanie programów specjalnych oraz rozwiązania własne dotyczące pomiaru ich efektywności w krótkiej perspektywie czasowej.

Kontrola jak i monitoring realizacji programów specjalnych były zgodne z ich założeniami i w ocenie NIK wykonywano je adekwatnie do możliwości kadrowych Urzędu. Zdaniem Izby, Urząd gospodarnie wydatkował środki finansowe, przeznaczone na refundowanie kosztów instrumentów rynku pracy, występujących w realizacji badanych programów specjalnych. PUP sporządzał wymagane sprawozdania w zakresie wykorzystywanych w ramach programów specjalnych instrumentów rynku pracy, zgodnie z wytycznymi i terminowo je przekazywał do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie (dalej WUP) oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (dalej MPiPS).

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- niesporządzenia analiz lokalnego rynku pracy dla programów specjalnych realizowanych w 2011 r.,
- nierzetelnego opracowania programu specjalnego w 2011 r., nieuwzględniającego instrumentów rynku pracy,
- nierzetelnego sporządzenia analiz lokalnego rynku pracy w latach 2012-2014 i niewykonania diagnozy osób bezrobotnych w brzmieniu wymaganym przepisami prawa - zaprojektowane działania w ramach programów specjalnych nie znajdowały w nich umocowania,
- nieegzekwowania od pracodawców wykonywania zobowiązań, w zakresie zatrudniania osób bezrobotnych po okresie refundacji (tzw. zatrudnienia *gwarantowanego*).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rzetelność i prawidłowość przygotowania programów specjalnych.

Opis stanu
faktycznego

1.1. W latach 2011-2014 w PUP zarejestrowanych było odpowiednio: 9684, 10176, 10044, 9220 bezrobotnych, w tym pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili odpowiednio: 6080, 6086, 6285, 6026. W grupie zarejestrowanych bezrobotnych osoby do 25 roku życia plasowały się na poziomie odpowiednio: 23,1 %, 23,2 %, 21,8 %, 19,1 %, a osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia stanowiły odpowiednio 16,4 %, 16,3 %, 18,3 %, 19,5 %. Zauważa się sukcesywny wzrost liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, z wartości 9,5 % w 2011 r., 29,5 % w 2012 r. do wartości 30,6 % i 30,9 % odpowiednio w 2013 i 2014 r. W ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych grupa bez wykształcenia średniego stanowiła ok. 52 % w całym okresie objętym badaniem, z tego osoby bez wykształcenia średniego pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowiły średnio ok. 57 %. W pierwszym kwartale 2015 r. długotrwale zarejestrowani bezrobotni stanowili grupę 6081 osób, w tym osoby poniżej 30 roku życia – 1785 osób (tj. 29 %) i osoby powyżej 50 roku życia – 1391 osób (tj. 23 %).

(dowód: akta kontroli str. 14-15)

Kontrola 10 dobranych losowo akt osób bezrobotnych badanych w II obszarze pod kątem rzetelności wprowadzonych danych do systemu informatycznego Syriusz wykazała, iż informacje zawarte w teczkach osobowych, identyfikujące te osoby znalazły odzwierciedlenie w ww. systemie.

(dowód: akta kontroli str. 39-47)

Wielkość wydatków (w podziale na źródła finansowania) poniesionych na realizację programów specjalnych, w porównaniu do wydatków na inne formy aktywizacji ogółem, kształtowała się następująco:

2011 r. – 561.676,00 zł (środki przyznane w ramach algorytmu FP¹ 561.676,00 zł), 10.028.291,00 zł,
2012 r. – 2.521.724,00 zł (środki przyznane w ramach algorytmu FP 746.535,00 zł, rezerwa ministra 1.775.189,00 zł), 16.053.189,00 zł,
2013 r. – 1.726.448,00 zł (środki przyznane w ramach algorytmu FP 739.722,00 zł, rezerwa ministra 986.726,00 zł), 18.215.176,00 zł,
2014 r. – 2.285.264,00 zł (środki z algorytmu 425.231,00 zł, rezerwa ministra 1.860.033,00 zł), 23.709.921,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 39-47, 460-460A)

1.2. W latach 2011-2014 Urząd przygotował i zrealizował 10 programów specjalnych, i tak:

- w 2011 r. – dwa programy: *Podjęmę pracę* i *Od szkolenia do zatrudnienia*,
- w 2012 r. – dwa programy: *Pracująca mama*, *Pracownik doskonały*²,
- w 2013 r. – trzy programy: *Wyjść z cienia*, *Buduj przyszłość*, *Przekroczyć horyzont*,
- w 2014 r. – trzy programy: *Teraz my*, *Aktywna świetlica*, *Szansa na zatrudnienie*.

W Urzędzie nie wprowadzono podziału zadań oraz procedur wewnętrznych w zakresie przygotowania i realizacji programów specjalnych. Kompleksową obsługę ww. programów realizowali pracownicy Urzędu w ramach obowiązków przypisanych w zakresach czynności, wynikających z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy³ (dalej ustawa o promocji zatrudnienia). W strukturze organizacyjnej Urzędu wyodrębniono Centrum Aktywizacji Zawodowej (dalej CAZ) będące wyspecjalizowaną komórką, która przy pomocy wchodzących w jej skład referatów⁴ realizuje zadania w zakresie usług i instrumentów rynku pracy. Do zakresu działania CAZ należało m. in. organizowanie i monitorowanie programów specjalnych i projektów pilotażowych, a także pozyskiwanie środków na aktywizację osób bezrobotnych w ramach projektów i programów. Przygotowaniem, wdrażaniem i koordynacją programów specjalnych zajmowali się pracownicy CAZ, którzy zostali przeszkoleni pod kątem urzeczywistniania programów specjalnych. W zakresach czynności pracowników CAZ nie wyodrębniono zadań w przedmiocie programów specjalnych za wyjątkiem zastępcy kierownika, któremu przydzielono opracowywanie, monitoring oraz sprawozdawczość programów specjalnych finansowanych ze środków FP.

(dowód: akta kontroli str. 18-31, 51-56, 98-200, 208-211, 430-431)

Urząd nie prowadził oddzielnej ewidencji środków finansowych wydatkowanych na przygotowanie i wdrożenie programów specjalnych, w związku z czym nie było możliwości oszacowania kosztów obsługi przez Urząd poszczególnych programów specjalnych. Dyrektor Urzędu wyjaśnił m. in., że: (...) w całości proces realizacji programów specjalnych zaangażowanych było wielu pracowników Urzędu, którzy pracę przy tych programach wykonywali w ramach swoich podstawowych obowiązków służbowych. Dodał, że na obsługę realizowanych programów specjalnych nie były przyznawane dodatkowe środki finansowe, więc nie była prowadzona odrębna ewidencja poniesionych wydatków na te cele, które pokrywane były łącznie w ramach środków otrzymywanych na wydatki bieżące niezbędne do funkcjonowania Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 48-51)

¹ FP -Fundusz Pracy

² Program specjalny p. n. Pracownik doskonały skierowany do osób bezrobotnych 50+ został wyłączony z badania podczas tej kontroli z uwagi na objęcie go kontrolą P/13/111 Aktywizacja zawodowa i łagodzenie skutków bezrobocia osób powyżej 50 roku życia.

³ Dz. U. z 2015 r., poz. 149 ze zm.

⁴ W skład CAZ wchodzi następujące referaty: Obsługi klienta indywidualnego (RB), Obsługi klienta instytucjonalnego (RP), Instrumentów rynku pracy (RZ)

W PUP przy opracowywaniu wszystkich objętych badaniem programów specjalnych ustalono mechanizmy kontroli w celu minimalizacji ryzyk, które mogły wystąpić w trakcie ich realizacji. Opis mechanizmów kontroli programów specjalnych zawarto w projektach programów specjalnych⁵, i tak m. in.:

- w programie *Podejmę pracę* zaplanowano m. in.: comiesięczne kontrole wdrażania zaplanowanych w programie działań oraz wydatkowania na ich realizację środków. Obszary podlegające kontroli to: terminowość realizacji zaplanowanych działań, terminowość wydatkowania środków na określone w programie działania, zatrudnienie zaplanowanej w programie liczby uczestników na utworzonych stanowiskach pracy. Za comiesięczne kontrole działań programowych odpowiadał koordynator, który na tę okoliczność zobligowany był sporządzać notatki. Odpowiedzialność za poprawne wydatkowanie środków, zgodne z warunkami umowy w sprawie wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy ponosił pracownik merytoryczny ds. refundacji kosztów, który powinien przeprowadzić kontrolę i sporządzić na tę okoliczność protokół.

- w programie *Od szkolenia do zatrudnienia* zaplanowano m. in.: comiesięczne kontrole wdrażania zaplanowanych w programie działań oraz wydatkowania na ich realizację środków. Obszary podlegające kontroli to: terminowość realizacji zaplanowanych działań, terminowość wydatkowania środków na określone w programie działania, skierowania do odbycia szkolenia określonej liczby uczestników. Odpowiedzialnym za comiesięczną kontrolę był koordynator działań programowych, który na okoliczność przeprowadzonych kontroli powinien sporządzić notatkę.

(dowód: akta kontroli str. 98-108)

- w programie *Pracująca mama* zaplanowano kontrole wdrażania zaplanowanych działań oraz terminowości wydatkowania środków po zakończeniu każdego zadania. Obowiązki kontroli powierzono specjalistę ds. programów, który każdorazowo zobowiązany był sporządzić notatkę. Zakres kontroli obejmował: terminowość realizacji zaplanowanych działań, terminowość wydatkowania środków na określone w programie działania, badanie efektywności wydatkowania środków.

- w programie *Wyjść z cienia* zaplanowano kontrole wdrażania zaplanowanych działań w programie i terminowości wydatkowania środków po zakończeniu realizacji każdego zadania przez specjalistę ds. programów, który fakt przeprowadzenia czynności sprawdzających powinien udokumentować w formie notatki służbowej. Kontrolą zaplanowano objąć: terminowość realizacji zadań, terminowość wydatkowania środków na zaplanowane działania, badanie efektywności wydatkowania środków.

- w programie *Przekroczyć horyzont* – zaplanowano kontrole wdrażania zaplanowanych działań w programie, terminowości wydatkowania środków po zakończeniu realizacji każdego zadania oraz stały monitoring realizacji programu, w tym w szczególności jego uczestników. Na okoliczność kontroli każdorazowo powinna zostać sporządzona notatka służbowa. Zaplanowane obszary do objęcia kontrolą to terminowość realizacji zadań, terminowość wydatkowania środków na zaplanowane działania i efektywność wydatkowania środków. Założono także w projekcie ww. programu bieżący monitoring na stanowiskach merytorycznych poszczególnych działań w ramach programu.

- w programie *Buduj przyszłość* – zaplanowano bieżące kontrole w całym okresie realizacji programu przez specjalistę ds. programów-stażystę pełniącego funkcję kierownika w programie, który odpowiadał za całość jego realizacji. Obszary

⁵ Mechanizmy kontrolne zawarto w poszczególnych punktach programów specjalnych: *Podejmę pracę* – X i XI, *Od szkolenia do zatrudnienia* – X i XI, *Pracująca mama* – punkt 12 i 13, *Buduj przyszłość* – 11 i 12, *Przekroczyć horyzont* – 11 i 12, *Wyjść z cienia* – 12 i 13, *Aktywna świetlica* – 9 i 10, *Szansa na zatrudnienie* – 9 i 10, *Teraz my* – 12 i 13.

zaplanowane do objęcia kontrolą to: grupa uczestników programu, obszar wsparcia udzielanego grupie docelowej (konieczność i celowość udzielanego wsparcia), terminowość realizacji programu, budżet programu (zgodność poszczególnych kategorii wydatków z budżetem programu, racjonalność i celowość).

(dowód: akta kontroli str. 122, 140, 154-155, 173, 185)

- w programach *Teraz My*, *Szansa na zatrudnienie* i *Aktywna świetlica* – zaplanowano kontrole wdrażania zaplanowanych działań oraz terminowości wydatkowania środków na bieżąco w całym okresie realizacji przez specjalistę ds. programów. Zaplanowane obszary do objęcia kontrolą to: terminowość realizacji zadań, terminowość wydatkowania środków na zaplanowane działania i efektywność wydatkowania środków.

(dowód: akta kontroli str. 193, 198-199)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor PUP zapewnił funkcjonowanie kontroli zarządczej w celu zapewnienia realizacji celów i zadań przez Urząd w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶. W planach działalności kontrolnej na lata 2011-2014 nie uwzględniono programów specjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 201-207)

1.3. Programy specjalne miały na celu objęcie działaniami aktywizującymi lub motywującymi do aktywności osoby bezrobotne. Konstruowano je m. in. w oparciu o indywidualne plany działania (dalej IPD), informacje zawarte w systemie Syriusz oraz na bieżąco prowadzone rozpoznanie wśród populacji kwalifikującej się do objęćmi różnymi formami wsparcia przez pracowników Urzędu. Opracowanie programów specjalnych poprzedzone było sporządzeniem analiz lokalnego rynku pracy w latach 2012-2013, a w 2014 r. diagnozą osób bezrobotnych w zakresie ich sytuacji zawodowej oraz charakterystyką wybranych grup osób bezrobotnych – rynek pracy powiatu jarosławskiego. Programy specjalne nie były poprzedzone wykonaniem analiz dedykowanych poszczególnym projektom. Opracowywano je na dany rok, jako źródła informacji o aktualnie panującej sytuacji na lokalnym rynku pracy i na ich podstawie przygotowywano wszystkie przewidziane w danym roku projekty programów specjalnych. Analizy osób bezrobotnych w latach 2012-2013 uwzględniały strukturę zatrudnienia i bezrobocia w powiecie jarosławskim na tle innych powiatów województwa podkarpackiego, ruch bezrobotnych w PUP w 2011 i 2012 r. sytuację bezrobotnych pod względem miejsca zamieszkania (mieszkańcy terenów wiejskich), sytuację kobiet, osób do 35 i powyżej 45 w 2012 r. i osób powyżej 50 roku życia w 2013 r., wykształcenie, kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, przyczyny pozostawania bez pracy powyżej 12 miesięcy, ponadto informacje o zgłoszonych ofertach pracy oraz wielkość wsparcia przeznaczanego na poszczególne formy aktywnego przeciwdziałania bezrobociu. Ponadto w 2013 r. analizą objęto zwolnienia grupowe i zwolnienia z przyczyn nietyczących pracowników w powiecie. W 2014 r. w ramach analizy wstępnej badaniu poddano m. in. sytuację bezrobotnych ze względu na miejsce zamieszkania, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, współpracę z pracodawcami przekładającą się na wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej. W tzw. charakterystyce wybranych grup osób bezrobotnych na rynku powiatu jarosławskiego badaniu poddano m. in. sytuację osób do i powyżej 50 roku życia, rodziców z co najmniej jednym dzieckiem w wieku do 6 lat lub co najmniej z jednym dzieckiem niepełnosprawnym do 18 roku życia. Do opracowania ww. analiz wykorzystano: dane statystyczne zamieszczone w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, dane statystyczne zawarte w sprawozdaniach MPiPS, tj. MPiPS-01

⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.

– sprawozdanie o rynku pracy, załącznik nr 1 do sprawozdania MPiPS-01 - bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy, załącznik nr 3 do sprawozdania MPiPS-01 – bezrobotni oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności, załącznik nr 2 do sprawozdania MPiPS-01 – bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy, poszukujący pracy oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej, załącznik nr 6 do sprawozdania MPiPS-01 – aktywne programy rynku pracy, ponadto monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych w powiecie jarosławskim oraz publikacje⁷. Urząd w każdym z kontrolowanych lat sporządził po jednej analizie lokalnego rynku pracy na podstawie których opracowywano projekty programów specjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 251-345, 352-354)

PUP przygotowując się do programów specjalnych przeprowadził w 2012 i 2013 r. ankiety wśród swoich klientów posiadających status osoby bezrobotnej, celem rozpoznania sytuacji zawodowej osób bezrobotnych oraz potrzeb i oczekiwań w zakresie aktywizacji zawodowej. Poprzez ww. ankiety PUP pozyskiwał m. in. następujące informacje: wiek, czynniki utrudniające podjęcie pracy, umiejętności, bariery kwalifikacyjne, terytorialne i osobiste, dziedziny, w których możliwe jest podjęcie pracy, rodzaj wsparcia ze strony Urzędu, który umożliwiłby podjęcie pracy. Wśród kobiet i mężczyzn przeprowadzono ogółem 276 ankiet⁸. W związku z planowaniem przez PUP działań na 2014 r. w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem programów specjalnych, wśród 124 pracodawców przeprowadzono badania ankietowe. Analiza informacji w ankietach miała być pomocna w określeniu kierunku wsparcia dedykowanego do pracodawców, osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Ogółem ankiety przeprowadzono wśród 124 pracodawców, w głównej mierze z terenu powiatu jarosławskiego. Losowo, w czasie czynności kontrolnych, sprawdzono preferencje pracodawców w zakresie: chęci zatrudnienia pracowników w 2014 r., korzystania z instrumentów i usług oferowanych przez PUP oraz rodzaju działań. Analizę przeprowadzono na populacji liczącej 30 pracodawców tj. 24% ogółu ankietowanych. Badanie wykazało, iż 17 pracodawców (57%) planowało zatrudnić pracownika w 2014 r. pozostali tj. 13 (43%) nie przewidywało zwiększenia zatrudnienia, 25 podmiotów zamierzało skorzystać z usług i instrumentów oferowanych przez PUP, z czego największym zainteresowaniem cieszył się staż – 67% badanych wykazało chęć przyjęcia pracowników na staż, prace interwencyjne – 50% i doposażenie stanowiska pracy – 42% badanej puli pracodawców. Badani w ogóle nie wykazali zainteresowania poradnictwem zawodowym, przygotowaniem zawodowym dorosłych, robotami publicznymi, pracami społecznie użytecznymi i programami specjalnymi.

(dowód: akta kontroli str. 111, 246-250, 357-360, 452)

Analiza lokalnego rynku pracy w powiecie jarosławskim w 2012 r. i w 2013 r. została sporządzona w pierwszym przypadku przez specjalistę ds. programów, posiadającego wykształcenie wyższe (mgr geografii), przeszkolonego w zakresie programów specjalnych⁹ i posiadającego aktualnie staż pracy w wymiarze 5 lat i 10 miesięcy, w drugim – przez dwie osoby tj. ww. pracownika i dodatkowo przez specjalistę ds. rozwoju zawodowego posiadającego wykształcenie wyższe

⁷ Przy opracowaniu programu specjalnego Pracująca mama korzystano m. in. z publikacji Wydziału Analiz i Statystyki Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej 2010-Sytuacja kobiet na rynku pracy,

⁸ Dane na podstawie udostępnionych kontrolerowi ankiet.

⁹ Tematy szkoleń: programy specjalne-nowe możliwości aktywizacji bezrobotnych w roku 2012 i warsztaty szkoleniowe dla powiatowych urzędów pracy – szkolenia

w zakresie turystyki i rekreacji z aktualnie pięcioletnim stażem pracy, przeszkolonego w zakresie aplikowania przez pracowników powiatowych urzędów pracy środków finansowych na aktywizację osób bezrobotnych¹⁰. *Rynek pracy powiatu jarosławskiego w 2013 r. - analiza wstępna ze stycznia 2014 r. i Rynek pracy powiatu jarosławskiego – charakterystyka wybranych grup osób bezrobotnych (z maja 2014 r.)* zostały opracowane przez starszego inspektora posiadającego wykształcenie wyższe w zakresie informatyki i ekonometrii oraz studia podyplomowe w zakresie poradnictwa zawodowego i doradztwa karier, przeszkolonego w dziedzinie implementacji i rozwoju systemu informacyjnego¹¹, posiadającego aktualnie staż pracy w wymiarze 7 lat i 2 miesięcy. Diagnoza osób bezrobotnych w zakresie ich sytuacji zawodowej z uwzględnieniem analizy potrzeb lokalnego rynku pracy została sporządzona przez kierownika referatu obsługi klienta indywidualnego posiadającego wykształcenie wyższe w zakresie ekonomii i studia podyplomowe pn. *Zarządzanie rynkiem pracy*, z aktualnie ponad 25 letnim stażem pracy.

(dowód: akta kontroli str. 36-38, 38A, 38B, 251, 264-265, 278-279, 304, 308, 341, 345-347)

W latach 2011-2014 PUP zaplanował realizację ogółem dziesięciu programów specjalnych¹² we współpracy z pracodawcami tj. zarówno podmiotami prywatnymi jak i jednostkami samorządu terytorialnego. Zasady tej współpracy zawarto w porozumieniach, które wraz z projektami programów specjalnych realizowanych z dodatkowych środków FP przyznanych z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej przekazano do Marszałka województwa podkarpackiego (dalej Marszałek). Treść porozumień dostosowywana była do rodzaju programu specjalnego. Z uwagi na realizację programów specjalnych w latach 2012-2014 we współpracy z pracodawcami, zawierane przez Starostę porozumienia w myśl § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2009 r. w sprawie programów specjalnych¹³ (dalej rozporządzenie w sprawie programów specjalnych z 2009 r.) i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie programów specjalnych¹⁴ (dalej rozporządzenie w sprawie programów specjalnych z 2014 r.) określały w szczególności zadania realizowane przez poszczególne podmioty lub pracodawców, wysokość środków przeznaczonych na realizację poszczególnych zadań i źródła ich finansowania.

Zadania PUP w ramach porozumień dotyczyły:

- przygotowania umowy regulującej założenia i warunki realizacji stażu przed jego rozpoczęciem przez uczestnika programu specjalnego,
- sfinansowanie osobie bezrobotnej-uczestnikowi programu specjalnego w okresie odbywania stażu stypendium w ustalonej wysokości,
- refundację poniesionych przez pracodawcę kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy utworzonego dla skierowanego bezrobotnego - uczestnika programu,
- nadzór i kontrolę stanowiska pracy zorganizowanego dla uczestnika programu.

Zadania pracodawcy w ramach porozumienia dotyczyły m. in.:

- przygotowanie stanowiska pracy dla bezrobotnego – uczestnika programu specjalnego oraz zapoznanie ww. z obowiązkami i uprawnieniami,

¹⁰ Szkolenie pn. zasady skutecznego aplikowania przez pracowników pup o dodatkowe środki finansowe na aktywizację osób bezrobotnych ze szczególnym uwzględnieniem programów specjalnych i programów w ramach rezerwy ministra-warszaty 24 godzinne w 2013 r.

¹¹ Szkolenie dla pracowników ds. statystyk i analiz w ramach szkoleń: Implementacja i rozwój systemu informacyjnego PSZ (w 2012 r.), test końcowy w ramach szkoleń: Implementacja i rozwój systemu informacyjnego PSZ (w 2014 r.).

¹² Dziesięć programów specjalnych objęto badaniem

¹³ Dz. U. z 2009 r. nr 50, poz 401 ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 638

- podpisanie ze Starostą Jarosławskim (dalej Starosta) umowy regulującej zasady i warunki refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy przed rozpoczęciem pracy przez uczestnika programu,
  - dbałość o prawidłową organizację pracy na stanowisku pracy uczestnika programu,
  - utrzymywanie stałego kontaktu z pracownikiem PUP odpowiedzialnym za realizowaną formę wsparcia,
  - zatrudnienie uczestników programu po zakończeniu okresu jego realizacji, we wskazanej w porozumieniu ilości na wskazany okres czasu.
- Projektując poszczególne programy specjalne PUP zawarł porozumienia określające współpracę z pracodawcami, i tak:
- w programie specjalnym *Pracująca mama* – zawarto porozumienia z 25 pracodawcami (w tym z siedmioma urzędami gmin),
  - w programie specjalnym *Buduj przyszłość* – zawarto porozumienia z 10 pracodawcami,
  - w programie specjalnym *Przekroczyć horyzont* – zawarto porozumienia z 22 pracodawcami,
  - w programie specjalnym *Wyjść z cienia* – zawarto porozumienia z 43 pracodawcami (w tym z czterema gminami),
  - w programie specjalnym *Aktywna świetlica* – zawarto porozumienia z 4 pracodawcami (wyłącznie urzędy gmin),
  - w programie specjalnym *Szansa na zatrudnienie* – zawarto porozumienia z 23 pracodawcami.

(dowód: akta kontroli str. 361-379)

1.4. W latach objętych kontrolą PUP wydatkował na realizację programów specjalnych środki z FP odpowiednio w wysokości;

- w 2011 r. – program specjalny *Podejmę pracę* - 453.150,00 zł (w tym na poszczególne instrumenty w ramach programu ogółem 405.050,00 zł, tj.: refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy – 400.000,00 zł, refundacja kosztów dojazdu – 5.050,00 zł), program specjalny *Od szkolenia do zatrudnienia* – 108.615,00 zł (w tym programie specjalnym nie zastosowano instrumentu rynku pracy wspierającego podstawowe jego usługi). Łączna kwota wydatków poniesionych w roku budżetowym na realizację ww. programów wynosiła 9,2 % środków FP¹⁵ ustalonych według algorytmu przeznaczonych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.
- w 2012 r. program specjalny *Pracująca mama* – ogółem 1.205.400,00 zł, w tym środki z FP¹⁶ ustalone wg algorytmu – 762.300,00 zł, środki z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy – 443.100,00 zł¹⁷ (w tym na poszczególne instrumenty rynku pracy w ramach programu ogółem 930.200,00 zł, tj.: jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 224.000,00 zł, wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy – 247.100,00 zł, staż – 100.000,00 zł, roboty publiczne – 137.900,00 wraz ze zwrotem kosztów dojazdu – 21.100,00 zł).
- w 2013 r. – program specjalny *Wyjść z cienia* – 742.620,00 zł, finansowany ze środków FP¹⁸ ustalonych wg algorytmu – 742.620,00 zł (w tym na poszczególne

¹⁵ Wysokość FP w 2011 r. – na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej - 6.094.900,00 zł

¹⁶ Wysokość FP w 2012 r. na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – kwota pierwotna – 6.284.600,00 zł, kwota po zmianie – 6.345.000,00 zł

¹⁷ Pismo znak: DF-I-4021-ps-9-10-MK/12 z 22 maja 2012 r. z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej do Starosty Powiatu Jarosławskiego informujące o przyznanej kwocie dodatkowych środków z FP na finansowanie programów specjalnych.

¹⁸ Wysokość FP w 2013 r. na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – kwota pierwotna – 7.444.200,00 zł, kwota po zmianie – 7.426.200,00 zł

instrumenty w ramach programu ogółem - 610.249,00 zł, tj. przygotowanie zawodowe dorosłych w formie przyuczenia do zawodu – 47.310,00 zł, roboty publiczne – 226.999,00 zł, prace interwencyjne – 127.040,00 zł, staż – 208.900,00 zł). Łączna kwota wydatków poniesionych w roku budżetowym na realizację ww. programu wynosiła 10 % środków FP ustalonych według algorytmu przeznaczonych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej.

Dwa pozostałe programy specjalne tj. *Buduj przyszłość* i *Przekroczyc horyzont* finansowane były z rezerwy ministra właściwego ds. pracy w związku z otrzymaniem przez PUP dodatkowych środków FP w kwocie 1.020.300,00 zł¹⁹, z czego 587.900,00 zł otrzymano i przeznaczono na finansowanie programu specjalnego skierowanego do bezrobotnych rodziców, posiadających na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat (program *Przekroczyc horyzont*) i 432.400,00 zł na finansowanie programu specjalnego skierowanego do osób do 30 roku życia (program *Buduj przyszłość*). W ramach tych programów wydatkowano ogółem odpowiednio: 587.900,00 zł i 432.400,00 zł, w tym na poszczególne instrumenty rynku pracy odpowiednio: organizacja stażu – 97.500,00 zł, refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy – 100.000,00 zł, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 100.000,00 zł oraz staż – 46.100,00 zł, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 120.000,00 zł, doposażenie/wyposażenie stanowiska pracy – 100.000,00 zł.

- w 2014 r. realizowano trzy programy specjalne, w tym jeden *Teraz my* finansowany ze środków FP ustalonych wg algorytmu – 428.690,00 zł²⁰. Na ww. program PUP wydatkował ogółem 428.690,00 zł (w tym na jedyny instrument rynku pracy tj. roboty publiczne - 416.990,00 zł). Łączna kwota wydatków poniesionych w roku budżetowym na realizację ww. programu wynosiła 10 % środków FP ustalonych według algorytmu przeznaczonych na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej. Dwa pozostałe programy specjalne tj. *Aktywna świetlica* i *Szansa na zatrudnienie* - finansowane były z rezerwy ministra właściwego ds. pracy w związku z otrzymaniem przez PUP dodatkowych środków FP w kwocie: 1.899.600,00 zł na realizację przez PUP programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w ramach programów specjalnych²¹. Na ww. programy specjalne wydatkowano odpowiednio: 400.000,00 zł (w tym na jedyny instrument rynku pracy tj. roboty publiczne wydatkowano 210.000,00 zł) i 1.499.600,00 zł (w tym na jedyny instrument rynku pracy tj. doposażenie/wyposażenie stanowiska pracy wydatkowano 1.395.000,00 zł. W latach 2011-2014 Starosta określił limity wydatków możliwych do poniesienia na realizację programów specjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 48-97)

Starosta każdorazowo w okresie objętym badaniem otrzymywał od Ministra Pracy i Polityki Społecznej pisma informujące o wysokości przyznanych dodatkowych środków z FP i następnie Dyrektor PUP działający z upoważnienia Starosty niezwłocznie rozpoczynał realizację wyżej opisanych programów specjalnych. Dyrektor PUP wyjaśnił, że realizacja programów specjalnych następowała bez dodatkowej decyzji Starosty, i tak:

- w 2012 r. – projekt programu specjalnego *Pracująca mama* został opracowany 28 marca 2012 r., 27 kwietnia 2012 r. przeszedł pozytywną weryfikację przez

¹⁹ Pismo znak: DF-I-4021-ps-9-6-MK/13 z 7 maja 2013 r. z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej do Starosty Powiatu Jarosławskiego informujące o przyznanej kwocie dodatkowych środków z FP na finansowanie programów specjalnych.

²⁰ Wysokość FP w 2014 r. – na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – 428.690,00 zł, pismo znak: DF-I-4021-a-9-21-JW./13 z 18 grudnia 2013 r. od Ministra Pracy i Polityki Społecznej

²¹ Pismo znak: DF-I-4021-9-11-JW./14 z 31 sierpnia 2014 r. od Ministra Pracy i Polityki Społecznej

Marszałka, z informacją dotyczącą zmniejszenia wnioskowanej kwoty dofinansowania i z rekomendacją dofinansowania przez ministra właściwego do spraw pracy w wysokości 443.100,00 zł - 4 czerwca 2012 r. PUP otrzymał informację o przyznaniu środków z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy we wnioskowanej wysokości²².

(dowód: akta kontroli str. 65-65A, 450)

- w 2013 r. projekty dwóch programów specjalnych zrealizowanych z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy, tj. *Buduj przyszłość* i *Przekroczyć horyzont* – zostały opracowane 28 marca 2013 r., 5 kwietnia 2013 r. przeszły pozytywną weryfikację przez Marszałka z rekomendowaną kwotą dofinansowania w wysokości odpowiednio 432.400,00 zł i 587.900,00 zł – 7 maja 2013 r. PUP otrzymał informację o przyznaniu środków z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy we wnioskowanej wysokości²³.

(dowód: akta kontroli str. 61-61D, 450)

- w 2014 r. projekty dwóch programów specjalnych zrealizowanych z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy, tj. *Aktywna świetlica* i *Szansa na zatrudnienie* - zostały opracowane odpowiednio: 31 lipca i 5 sierpnia 2014 r., 11 sierpnia 2014 r. przeszły pozytywną weryfikację przez Marszałka z rekomendowaną kwotą dofinansowania w wysokości odpowiednio: 400.000,00 zł i 1.499.600,00 zł – 21 sierpnia 2014 r. PUP otrzymał informację o przyznaniu środków z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy we wnioskowanej wysokości²⁴. Założone w projektach programów okresy ich realizacji kształtowały się odpowiednio: 1 sierpnia 2014 r. – 31 marca 2014 r. i 1 września 2014 r. – 31 marca 2014 r.

Dyrektor Urzędu wyjaśnił, że wszystkie programy specjalne „uruchomiono” po otrzymaniu informacji od ministra właściwego ds. pracy, aczkolwiek czynności przygotowawcze jak np. opracowanie projektów programów specjalnych czy też wstępne rozeznanie wśród rekrutowanej do programów populacji nierodzące skutków finansowych, realizowano w okresach wcześniejszych w celu zapewnienia terminowej realizacji zaplanowanych form wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 59-59C, 450, 453)

W ramach realizowanych programów specjalnych wysokość środków FP przeznaczonych na działania w przeliczeniu na jednego uczestnika wynosiła:

- w programie *Podejmę pracę* – 23.435,00 zł,
- w programie *Od szkolenia do zatrudnienia* – 6.700,96 zł,
- w programie *Pracująca mama* – 18.263,63 zł,
- w programie *Wyjść z cienia* – 10.059,00 zł,
- w programie *Przekroczyć horyzont* – 16.796,54 zł,
- w programie *Buduj przyszłość* – 17.293,52 zł,
- w programie *Teraz My* – 10.717,00 zł,
- w programie *Szansa na zatrudnienie* – 24.993,33 zł,
- w programie *Aktywna świetlica* – 13.333,33 zł.

Maksymalna wysokość środków FP zaplanowana do przeznaczenia w ramach jednego programu specjalnego (w każdym z dziewięciu ww. badanych programów specjalnych) na działania w przeliczeniu na jednego uczestnika nie przekroczyła dziesięciokrotności przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu rozpoczęcia programu specjalnego w myśl art. 66 ust. 5 ustawy o promocji zatrudnienia. Zaplanowana łączna kwota wydatków poniesionych na specyficzne elementy wspierające zatrudnienie, związane z realizacją ww. programów

²² Pismo znak:DF-I-4021-ps-9-10-MK/12 z 22 maja 2012 r. od Ministra Pracy i Polityki Społecznej

²³ Pismo znak: DF-I-4021-ps-9-6-MK/13 z 7 maja 2013 r. od Ministra Pracy i Polityki Społecznej

²⁴ Pismo znak: DF-I-4021-9-11-JW./14 z 21 sierpnia 2014 r. od Ministra Pracy i Polityki Społecznej

specjalnych, wynosiła od 2, 7% w programie *Teraz my* w 2014 r. do 19.95% w programie *Aktywna świetlica* w 2014 r. Próg 20% wysokości FP na elementy wspierające zatrudnienie na etapie zarówno projektowania jak i po zakończeniu realizacji programów specjalnych w żadnym badanym programie specjalnym nie został przekroczony.

Urząd nie wnioskował o zmniejszenie limitów środków ustalonych i przyznanych na realizację objętych badaniem programów specjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 98,101, 104, 106-107, 109, 119-122, 125, 137-141, 151-154, 157, 169-172, 177,183-185, 188-192, 195-198, 386-392, 403-411, 440-444, 536)

1.5. Wybór formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych każdorazowo był poprzedzony zasięgnięciem opinii powiatowej rady zatrudnienia, a od maja 2014 r. – powiatowej rady rynku pracy. Programy specjalne realizowane w PUP nie miały budowy modułowej, o której mowa w § 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie programów specjalnych (z 2009 i 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 393-402)

W projektach programów specjalnych zawarto przewidywane efekty realizacji z podaniem mierników i trybu dokonywania oceny oraz przewidziane do uzyskania wskaźniki efektywności (w latach 2012-2014) i tak:

W programie *Podjęmę pracę* przyjęto:

- utworzenie 20 nowych stanowisk pracy – mierzonych zawarciem umów o refundację kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy oraz dokonaniem refundacji kosztów utworzonych stanowisk,
- nabycie umiejętności autoprezentacji i sporządzania dokumentów aplikacyjnych, mierzonych złożeniem dokumentów u pracodawców,
- podjęcie zatrudnienia przez 100 % uczestników programu tj. 20 osób, mierzone wydaniem skierowania do zatrudnienia oraz przedłożeniem umowy o pracę,
- zmniejszenie bezrobocia w związku z podjęciem zatrudnienia subsydiowanego, mierzone danymi statystycznymi zawartymi w sprawozdaniu MPiPS-01.

W programie tym założono ocenę efektów realizacji programu w pierwszych sześciu miesiącach na bieżąco, a następnie w systemie kwartalnym oraz po zakończeniu realizacji.

W programie *Od szkolenia do zatrudnienia* przyjęto:

- nabycie umiejętności autoprezentacji i sporządzania dokumentów aplikacyjnych, prowadzenia rozmów z pracodawcami oraz poznanie technik poszukiwania pracy – mierzonych złożeniem dokumentów u pracodawców lub wniosków o przyznanie środków FP na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- nabycie lub podniesienie kwalifikacji zawodowych - mierzonych zaświadczeniami o ukończeniu szkolenia,
- podjęcie zatrudnienia lub samozatrudnienia przez co najmniej ośmiu uczestników programu, ewaluowane wydanymi skierowaniami do zatrudnienia, przedłożonymi umowami o pracę i zaświadczeniami o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej,
- zmniejszenie bezrobocia w związku z podjęciem zatrudnienia lub samozatrudnienia na podstawie danych zawartych w sprawozdaniu MPiPS-01.

W programie zaplanowano ocenę efektów realizacji na bieżąco i w szóstym miesiącu po jego zakończeniu.

W programie *Pracująca mama* przyjęto następujące mierniki oceny efektywności (oceniane doraźnie):

- zaświadczenie o ukończeniu szkolenia
- wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej potwierdzający rozpoczęcie działalności,

- skierowanie do pracy,
-zaświadczenie o odbyciu stażu.
Ponadto zaplanowano wskaźniki efektywności w zł/osobę w wysokości 21.47 zł²⁵
oraz w procentach - 86%²⁶.

W programie *Wyjść z cienia* przyjęto następujące mierniki oceny efektywności (oceniane doraźnie):

- liczba umów o pracę,
- skierowanie do pracy/na staż/przyuczenie do zawodu,
- zaświadczenie o odbyciu stażu,

Ponadto zaplanowano wskaźniki efektywności w zł/osobę w wysokości 16.542,22 zł
oraz w procentach - 86%.

W programie *Przekroczyć horyzont* przyjęto następujące mierniki oceny efektywności (oceniane doraźnie):

- liczbę umów o pracę,
- skierowanie do pracy/na staż,
- zaświadczenie o odbyciu stażu,
- liczba zaświadczeń o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej.

Ponadto zaplanowano wskaźniki efektywności w zł/osobę w wysokości 27.994,23 zł
oraz w procentach - 60%.

W programie *Buduj przyszłość* przyjęto następujące mierniki oceny efektywności (oceniane doraźnie):

- zaświadczenie o ukończeniu szkolenia,
- skierowanie do pracy/na staż,
- liczba zaświadczeń o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej,
- zaświadczenie o odbyciu stażu,
- liczba umów o pracę.

Ponadto zaplanowano wskaźniki efektywności w zł/osobę w wysokości 28.822,53 zł
oraz w procentach - 60%.

W programie *Teraz my* przyjęto jako miernik oceny efektywności (oceniany doraźnie) – liczbę umów o pracę. Zaplanowany wskaźnik efektywności w zł/osobę – 17.862,08 zł i 60%.

W programach *Aktywna świetlica* oraz *Szansa na zatrudnienie* - efektywność realizowanych programów specjalnych mierzono poprzez wielkość wskaźnika efektywności kosztowej²⁷ i zatrudnieniowej²⁸, w tym efektywność przewidziana do uzyskania w ramach ww. programów odpowiednio 22.222,00 zł i 60% oraz 27.265,00 zł i 91,99%.

(dowód: akta kontroli str. 98-102, 104-107, 109, 122, 125, 139-140, 141, 154, 157, 172, 177, 185, 188, 192, 195, 198)

1.6. W PUP nie zostały opracowane pisemne wewnętrzne procedury, które określałyby zasady kwalifikowania uczestników do wsparcia w ramach programów specjalnych. Dobierając uczestników programów specjalnych pracownicy Urzędu wypracowali własne sposoby i metody typizowania potencjalnych kandydatów

²⁵ Jest to kwota wydatków FP ogółem przeznaczonych na finansowanie działań przewidzianych do realizacji podzielona przez liczbę uczestników objętych programem specjalnym, którzy w trakcie lub w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu programu uzyskują zatrudnienie, inną pracę zarobkową, podejmą działalność lub pozostaną w zatrudnieniu

²⁶ Stopa ponownego zatrudnienia - % uczestników objętych programem specjalnym, którzy w trakcie lub w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w programie uzyskują zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podejmą działalność gospodarczą – do ogólnej liczby uczestników.

²⁷ Efektywność kosztowa-ustalona jako iloraz ogólnej kwoty programu specjalnego oraz liczby uczestników programów specjalnego, którzy po zakończeniu udziału w określonej formie aktywizacji uzyskali w okresie 3 miesięcy zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęli działalność gospodarczą.

²⁸ Efektywność zatrudnieniowa-ustalona (w projekcie programów: Szansa na zatrudnienie oraz Aktywna świetlica) jako iloraz liczby uczestników programu specjalnego, którzy po zakończeniu udziału w określonej formie aktywizacji uzyskali do 3 miesięcy zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęli działalność gospodarczą oraz liczby uczestników programu specjalnego, którzy zakończyli udział w programie specjalnym.

opierając się głównie na swojej wiedzy w kwestii znajomości sytuacji zawodowej i życiowej klientów. Poprzez regularne kontakty ze swoimi podopiecznymi pracownicy PUP identyfikowali ich sytuację i wybierali dla nich odpowiednią formę aktywizacji zawodowej, która rozwiązywałaby, w możliwym do zaoferowania przez Urząd stopniu, ich potrzeby. W badanych dziewięciu programach specjalnych pośrednicy pracy, doradcy zawodowi, doradcy klienta indywidualnego oraz specjaliści ds. rozwoju zawodowego rekrutowali uczestników spośród osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie, którzy spełniali kryteria uczestnictwa w projektach (np. projekt *Pracująca mama*, *Od szkolenia do zatrudnienia*, *Wyjść z cienia*). Werbowanie osób do programów odbywało się także w oparciu o wnioski złożone przez osoby bezrobotne zainteresowane środkami na podjęcie działalności gospodarczej (programy: *Pracująca mama*, *Buduj przyszłość*, *Przekroczyć horyzont*) oraz przez pracodawców wykazujących zapotrzebowanie na konkretne profesje (jak np. w programie *Buduj przyszłość*-zapotrzebowanie na pracowników z branży budowlanej), a nierzadko także na konkretnych imiennie wskazanych uczestników. Ścisłe opracowane kryteria doboru uczestników poszczególnych programów zawarte w ich projektach narzucały konieczność wyselekcjonowania jednorodnej grupy, jak np. program *Pracująca mama* – dedykowany kobietom do 30 roku życia, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia, program *Przekroczyć horyzont* – adresowany wyłącznie do bezrobotnych mężczyzn, mających na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku nieprzekraczającym szóstego roku życia, program *Aktywna świetlica* – skierowany do osób bezrobotnych legitymujących się wyższym wykształceniem pedagogicznym, czy też program *Szansa na zatrudnienie* – dla osób bezrobotnych figurujących w ewidencji PUP dla których ustalono II i III profil pomocy (osoby ze słabą motywacją i gotowością w kwestii podjęcia pracy). Jednocześnie ustalone kryteria doboru uczestników programów specjalnych, narzucały konieczność wyłonienia grup o skonkretyzowanych potrzebach i zaproponowania im usług i instrumentów rynku pracy, dostosowanych do ich potrzeb, i tak:

- program *Podejmę pracę* – projekt adresowany do osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach zawodowych, bez wykształcenia średniego – zaproponowano w ramach programu refundację kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy, celem podjęcia subsydiowanego zatrudnienia, refundację kosztów dojazdu dla osób z poza terenu zatrudnienia i dodatek motywacyjny – dopingujący do podjęcia zatrudnienia,

- program *Od szkolenia do zatrudnienia* – zakładał kompleksowe wsparcie dla osób bezrobotnych, szczególnie w wieku do 35 lat, którzy zakończyli edukację na poziomie gimnazjalnym lub niższym, ale pomimo tego dążyli do zdobycia kwalifikacji zawodowych umożliwiających zatrudnienie – zaproponowano uczestnikom programu szkolenia, celem zdobycia lub podniesienia kwalifikacji, refundację kosztów badań lekarskich i kosztów dojazdu – celem uczynienia ich bardziej elastycznymi w penetrowaniu rynku pracy oraz bonusy motywacyjne – zachęcające do aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia,

- program *Pracująca mama* – miał na celu aktywizację zawodową bezrobotnych kobiet w wieku do 30 roku życia, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia. W ramach programu zaproponowano m. in. – warszaty psychologiczne i szkolenia mające za zadanie nabycie umiejętności radzenia sobie ze stresem, wzrost motywacji i wiary we własne siły oraz nabycie lub zaktualizowanie kwalifikacji - jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej zachęcające do samozatrudnienia - wyposażenie/doposażenie stanowisk pracy lokalnym przedsiębiorcom, którzy dzięki takiemu wsparciu utworzą miejsca pracy dla uczestniczek projektu. Zastosowane w programie specyficzne elementy wspierające zatrudnienie (jak np. premia dla organizatorów stażu czy też wsparcie pomostowe)

miały za zadanie subwencionować zakup środków trwałych, materiałów i usług niezbędnych w procesie aktywizacji zawodowej,

- program *Wyjść z cienia* – skierowany do osób bezrobotnych w wieku 30-49 lat, które m. in. utraciły wiarę we własną wiedzę i umiejętności. W ramach projektu zarekomendowano m. in. trening umiejętności oraz przygotowanie zawodowe dorosłych w formie przyuczenia do zawodu – których zadaniem było m. in. przełamanie barier psychologicznych, przekwalifikowanie i przygotowanie od podstaw do wykonywania nowego zawodu. Zastosowane specyficzne elementy wspierające zatrudnienie jak np. bony dojazdowe, bonusy motywacyjne oraz premie dla organizatorów stażu – miały za zadanie umożliwienie dostępu do miejsc szkolenia/zatrudnienia zorganizowanych przez pracodawców oraz adaptację w nowym środowisku,

- program *Przekroczyć horyzont* – skierowany do osób bezrobotnych mających na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat. W projekcie zaplanowano m. in. szkolenia, staże, refundację kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy w celu nabycia nowych lub podniesienia posiadanych kwalifikacji zawodowych, nabycie doświadczenia zawodowego oraz samozatrudnienie w ramach prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Zastosowane specyficzne elementy wspierające zatrudnienie, jak np. bony dojazdowe czy też rekompensata kosztów opieki nad dzieckiem umożliwiały uczestnikom dojazd do miejsca zatrudnienia pomimo obowiązków związanych z opieką nad dziećmi.

- program *Buduj przyszłość* – dedykowany do osób bezrobotnych do 30 roku życia z terenów wiejskich, z brakiem doświadczenia zawodowego oraz kwalifikacji. W projekcie zaplanowano m. in. szkolenia zawodowe, staże, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, które miały za zadanie podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie doświadczenia zawodowego i praktycznych umiejętności. Zastosowane specyficzne elementy wspierające zatrudnienie, jak np. zwrot kosztów dojazdu, bony dojazdowe, bonusy motywacyjne miały na celu zwiększenie mobilności uczestników programu na lokalnym rynku pracy.

- program *Teraz my* – skierowany do osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Celem projektu była pomoc w wejściu lub powrocie na rynek pracy poprzez zatrudnienie w ramach robót publicznych, a specyficzne elementy wspierające zatrudnienie takie jak: bonusy motywacyjne i bony dojazdowe miały za zadanie pomóc w poprawie wizerunku beneficjentów projektu oraz uczynienie ich skutecznymi na rynku pracy.

- program *Szansa na zatrudnienie* – skierowany do bezrobotnych dla których ustalono II lub III profil pomocy, charakteryzujących się średnią gotowością do pracy i oddaleniem od rynku zatrudnienia. Projekt miał za zadanie przełamać bariery psychologiczne i co za tym idzie, przywrócić osoby z II i III profilu do pracy poprzez treningi umiejętności interpersonalnych, bony dojazdowe i bonusy motywacyjne. Służyć miał także jako czynnik motywacyjny dla pracodawców, aby stwarzali i utrzymywali stanowiska pracy poprzez doposażenie/wyposażenie stanowiska pracy.

-program *Aktywna świetlica* – projekt dedykowany osobom z wykształceniem wyższym pedagogicznym, które utraciły motywację do powrotu lub wejścia na rynek pracy. Zrealizowane szkolenie p.n. Trening umiejętności interpersonalnych z elementami przedsiębiorczości miał za zadaniem m. in. pobudzić mobilizację uczestników do podjęcia pracy, nauczyć zasad autoprezentacji, mediacji, negocjacji, i asertywności, a ponadto prowadzenia własnej działalności gospodarczej, zarządzania firmą, elementów rachunkowości oraz umiejętności pozyskiwania środków pomocowych. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie takie jak: bon dojazdowy i bonus motywacyjny miały dopomóc uczestnikom tego projektu w pokonaniu barier finansowych przed uzyskaniem pierwszego wynagrodzenia,

w tym m. in. w poprawie wizerunku mającego wpływ na adaptowanie się w nowym środowisku.

Dla osób bezrobotnych zakwalifikowanych do udziału w poszczególnych programach zostały przygotowane IPD²⁹, określające potrzeby beneficjenta i zindywidualizowane formy wsparcia stwarzające możliwość efektywnego podjęcia pracy.

W ramach opisanych wyżej programów zaplanowano kompleksowe wsparcie dla bezrobotnych, w celu zdobycia, zmiany lub podwyższenia kwalifikacji umożliwiających znalezienie pracy. Wsparcie założone w programach specjalnych miało za cel mobilizowanie beneficjentów do zaangażowania w penetrowanie rynku w poszukiwaniu zatrudnienia. Specyficzne elementy wspierające zatrudnienie przewidziane w programach (jak bon dojazdowy, rekompensata kosztów opieki nad dzieckiem, bonus motywacyjny, bon świetlicowy, premia dla pracodawcy, wsparcie pomostowe³⁰) miały za zadanie m. in. zachęcić do aktywizacji zawodowej poprzez przełamanie barier finansowych ograniczających uczestników działań aktywizacyjnych.

(dowód: akta kontroli str.39-56, 98-101, 104-107, 109-121, 125-139, 141-153, 157-171, 177-184, 188-191, 195-197, 414-419, 685-696, 697-732, 672-684)

Proces wyboru uczestników programów specjalnych był przejrzysty. Informacje o rodzajach programów specjalnych i o realizowanych w ich ramach usługach, instrumentach rynku pracy i specyficznych elementach wspierających zatrudnienie były upubliczniane na stronie internetowej PUP³¹ oraz tablicach ogłoszeń. Ponadto dodatkowo w odniesieniu do niektórych programów jak: *Wyjść z cienia* – pisemnie poinformowano pracodawców o niniejszym programie, *Aktywna świetlica* – informacje zamieszczono w biuletynie informacyjnym PUP oraz pisemnie poinformowano burmistrzów i wójtów z terenu działania PUP, *Szansa na zatrudnienie* - informacje zamieszczono w biuletynie informacyjnym PUP i zorganizowano trzy spotkania informacyjne z pracodawcami. Dyrektor PUP poinformował, że w trakcie rozmów telefonicznych informowano pracodawców o rodzajach realizowanych programów specjalnych. Sposoby informowania PUP o programach specjalnych nie wskazują na preferencje Urzędu ani w stosunku do sektora prywatnego ani publicznego. Akcentują starania Urzędu o skuteczne dopasowanie odpowiedniej formy aktywizacji w odniesieniu do potrzeb osób bezrobotnych.

(dowód: akta kontroli str. 217-218, 220-242)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W odniesieniu do dwóch programów realizowanych w 2011 r. tj. *Podejmę pracę* i *Od szkolenia do zatrudnienia* nie przeprowadzono analizy służącej sporządzeniu charakterystyki lokalnego rynku pracy i zidentyfikowaniu jego głównych problemów. Pozostałe analizy lokalnego rynku pracy opracowane zostały nierzetelnie z uwagi na nieuwzględnienie w latach 2012-2013 wyników monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, informacji o planowanych inwestycjach tworzących nowe miejsca pracy oraz w 2012 r. informacji o zwolnieniach grupowych, o których mowa w § 2 ust. 2 pkt 3, 4 i 5 rozporządzenia w sprawie programów specjalnych z 2009 r. Opracowania poszczególnych programów specjalnych nie poprzedzono

²⁹ Stwierdzenie na podstawie badania losowo wybranej próby 60 uczestników do badań bezpośrednich z dziewięciu badanych programów specjalnych

³⁰ Wsparcie pomostowe – dla osób rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej, pomoc prawna, doradcza, rachunkowa

³¹ Kopie informacji na temat realizowanych programów specjalnych z lat 2012-2014 dostarczone kontrolerowi, z roku 2011 - nie z uwagi na brak obowiązku archiwizowania takich informacji z odległych lat, dostarczono wyjaśnienia Dyrektora PUP o zamieszczeniu informacji na ten temat do publicznej wiadomości.

sporządzeniem analiz (dedykowanym tym programom) służących sporządzeniu charakterystyki lokalnego rynku pracy i zidentyfikowaniu jego głównych problemów, jak dla przykładu *Pracująca mama*, *Wyjść z cienia* czy też *Aktywna świetlica*, aczkolwiek problem ten odnosi się do wszystkich dziewięciu badanych programów specjalnych. Na podstawie przedłożonych kontrolerowi analiz z lat 2012-2014 nie można jednoznacznie stwierdzić, które zagadnienia opisane w tych analizach wymagają interwencji w formule programu specjalnego. Z analiz nie wynika również, jakie obszary stwarzają możliwości ulokowania w zatrudnieniu lub podjęcia własnej działalności gospodarczej. Mają charakter ogólny, są pozbawione uzasadnienia realizacji konkretnych programów specjalnych oraz konstruktywnych wniosków dotyczących sposobu uzyskania zamierzonych celów, tj. w jaki sposób zaplanować działania odpowiadające rzeczywistym potrzebom i możliwościom lokalnego rynku pracy. Wnioski wypływające z poszczególnych analiz są trudne do skonkretyzowania i przełożenia na obszary generujące miejsca pracy, zarówno u pracodawców, przy jednoczesnym określeniu ich potrzeb i pożądanego profilu pracowników (w rozumieniu zawodów czy też specjalności), jak również potencjalne nisze dla podejmowania działalności gospodarczej, ze wskazaniem na pożądaną rodzaj działalności. Ustawodawca w § 2 rozporządzenia w sprawie programów specjalnych z 2009 r. wskazuje, iż opracowanie programu specjalnego poprzedza się przeprowadzeniem analizy służącej sporządzeniu charakterystyki lokalnego rynku pracy i zidentyfikowaniu jego głównych problemów, a w szczególności określeniu struktury bezrobocia, wyników monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, informacji o planowanych inwestycjach tworzących nowe miejsca pracy, i inne (...). W obszernym wyjaśnieniu Dyrektor Urzędu podał m. in. że: w kontrolowanym okresie (...) przy opracowywaniu projektów programów specjalnych korzystano zarówno z informacji zawartych w analizach rynku pracy w powiecie jarosławskim, jak również z uzasadnień do poszczególnych programów, a także innych opracowań wykonywanych przez pracowników Urzędu jak np. identyfikacja barier utrudniających podjęcie zatrudnienia bądź utrzymanie miejsc pracy wśród kobiet do 30 roku życia. Dyrektor dodał, że bariery utrudniające zatrudnienie osób bezrobotnych określano na podstawie danych statystycznych oraz ankiet wśród osób bezrobotnych, jednak czynności te nie zostały udokumentowane w formie dodatkowej analizy. Poza tym opracowane analizy rynku pracy w powiecie jarosławskim z lat 2012-2014 zostały przekazane zarówno do WUP w Rzeszowie jak i do MPiPS wraz z wnioskami o realizację porogramów specjalnych i zostały przyjęte bez uwag

(dowód: akta kontroli str. 104-108, 214-216, 251-278, 355-356, 380-382)

2. W programie specjalnym *Od szkolenia do zatrudnienia* realizowanym w 2011 r. nie uwzględniono instrumentów rynku pracy. Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie programów specjalnych z 2009 r. projekt programu specjalnego zawiera działania łączące usługi rynku pracy, instrumenty rynku pracy i opis specyficznych elementów wspierających zatrudnienie, z uzasadnieniem potrzeby ich zastosowania i przewidywanych skutków dla zatrudnienia lub utrzymania miejsc pracy. W wyjaśnieniu Dyrektor PUP podał, m. in. że: (...) w ww. programie nie zastosowano instrumentów rynku pracy z uwagi na potrzeby bezrobotnych, brak doświadczenia w realizacji tego typu projektów oraz brak jakichkolwiek wytycznych w zakresie konstruowania programów specjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 104-108, 355-356, 380)

3. Opracowanie pn. *Diagnoza osób bezrobotnych w zakresie ich sytuacji zawodowej z uwzględnieniem analizy potrzeb lokalnego rynku pracy z 2014 r.* tylko z nazwy stanowiła dokument zwany diagnozą w rozumieniu § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie programów specjalnych z 2014 r. W opracowaniu tym wymieniono

jedynie cechy charakteryzujące osoby bezrobotne, które powinny zostać beneficjentami działań w ramach programów specjalnych. Nie ustalono kwalifikacji, doświadczenia zawodowego, kompetencji i umiejętności praktycznych osób bezrobotnych, przeciwwskazań do wykonywania pracy na danym stanowisku, czy też problemów zawodowych i innych przeszkód utrudniających podjęcie zatrudnienia lub utrzymania pracy, a także potrzeb i oczekiwań w zakresie aktywizacji zawodowej. Ponadto opracowanie dwóch programów specjalnych w 2014 r. tj. *Aktywna świetlica* i *Szansa na zatrudnienie* poprzedzone było jednym rodzajem diagnozy opracowanej nie pod konkretny rodzaj programu specjalnego, ale ogólnie opisującej sytuację osób bezrobotnych. Ustawodawca w wyżej powołanym akcie wykonawczym wyraźnie wskazuje konieczność przeprowadzenia diagnozy osób bezrobotnych lub poszukujących pracy przed opracowaniem programu specjalnego według wskazanych kryteriów, czego w analizowanym dokumencie Urząd nie wykonał. Dyrektor Urzędu wyjaśnił m. in., że (...) z uwagi na krótki czas przeznaczony na złożenie wniosków w 2014 r. o realizację programów specjalnych, diagnoza osób bezrobotnych uwzględniona jako załącznik do ww. programów została opracowana w szybkim tempie. Dodał, że uczestników do ww. dwóch programów specjalnych dobierali doradcy klienta indywidualnego, którzy mieli z osobami bezrobotnymi kontakt i znali ich sytuacje zawodowe i rodzinne, a także motywację do podjęcia pracy.

(dowód: akta kontroli str. 345, 521-523)

Uwagi dotyczące
badanej
działalności

1. Niektóre, przewidziane w programach specjalnych mierniki oceny ich efektywności nie stanowiły o skuteczności danego programu, gdyż nie umożliwiały analizowania trwałości osiągniętej formy aktywizacji zawodowej w dłuższej perspektywie czasowej tj. np. w przypadku umowy o pracę nie wniano na jaki czas i w jakim wymiarze została zawarta, albo w przypadku nabycia lub podniesienia kwalifikacji zawodowych nie badano przydatności na rynku pracy, w przypadku zaś refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy nie analizowano długości zatrudnienia osoby bezrobotnej na utworzonym stanowisku pracy po zakończeniu udziału w określonej formie aktywizacji, a nabywanie czy też podnoszenie kwalifikacji zawodowych nie było przedmiotem analizy w przedmiocie ich zastosowalności czy też użyteczności na rynku pracy. Przyjęte ww. mierniki zdaniem Izby miały charakter „narzędzi” pomocniczych przy ewaluacji poszczególnych programów specjalnych i służyły do pomiaru efektywności zastosowanych w programach form aktywizacji osób bezrobotnych jedynie, jak zresztą w większości z nich zapisano – doraźnie.

2. W opinii NIK zasadne wydaje się być przeprowadzenie badań ankietowych na szerszą skalę niż czynione to było dotychczas zarówno wśród klientów Urzędu, jak i wśród pracodawców, celem pozyskania gruntownego rozeznania potrzeb obydwu grup zainteresowanych wsparciem. Zdaniem Izby ułatwiłoby to dopasowanie form aktywizacji zawodowej do potrzeb lokalnego rynku pracy na etapie projektowania programów specjalnych.

Ocena
częstkowa

W ocenie NIK dobór uczestników do programów specjalnych był prawidłowy. Brak analiz lokalnego rynku pracy w 2011 i diagnozy osób bezrobotnych w 2014 r. i niepełne analizy z lat 2012 i 2013 zdaniem NIK zawęziły rzeczywiste potrzeby i możliwości lokalnego rynku pracy. Zastosowanie w programach specjalnych tzw. własnych mierników pomiarów ich efektywności w rzeczywistości nie oddawało sytuacji uczestników programów po ich zakończeniu.

2. Rzetelność, prawidłowość i skuteczność realizacji programów specjalnych.

2.1. W okresie objętym kontrolą Urząd realizował programy specjalne wyłącznie z udziałem osób bezrobotnych. Dyrektor Urzędu wyjaśnił, że nie analizowano potrzeb objęcia programami specjalnymi osób poszukujących pracy, nie badano także zjawiska zagrożenia utraty pracy przez osoby zatrudnione. Dodał, że poszukujący pracy stanowią około 3% populacji osób bezrobotnych, często posiadając dodatkowe źródło utrzymania w postaci zasiłków, wynagrodzeń, rent, dochodów z gospodarstw rolnych lub innych świadczeń. Ze względu na szczególnie duży odsetek osób bezrobotnych PUP koncentruje swoje działania wyłącznie na tej grupie swoich klientów. Analiza danych ze sprawozdań MPiPS-01 stan na koniec czwartego kwartału w latach 2010-2014 wykazała, iż liczba osób poszukujących pracy wynosiła odpowiednio: 202, 177, 176, 192, 216, co w stosunku do osób bezrobotnych stanowiło odpowiednio: 2 %, 1,8 %, 1,7 %, 1,9 % i 2,3 %. Osoby poszukujące pracy najczęściej były w wieku od 25 do 44 lat, pod względem wykształcenia – dominowały osoby z zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym.

(dowód: akta kontroli str. 353, 420-429)

2.2. Programy specjalne realizowane były w następujących terminach:

2011 r.

- *Podejmę pracę*: 1 kwietnia – 31 grudnia (finansowanie programu z algorytmu). Program rozpoczynało 21 osób, ukończyło 20 z uwagi na rezygnację uczestnika z instrumentu p. n. wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy. W ramach tego projektu zaplanowano refundację kosztów doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy, refundację kosztów dojazdu i dodatek motywacyjny. Na te zadania przeznaczono i wykorzystano środki w wysokości odpowiednio: 400.000,00 zł, 5.050,00 zł, 48.100,00 zł (przewidziano) – 48.09,00 zł (wykorzystano). Pozostałe formy jak dodatek motywacyjny i refundacja kosztów dojazdu nie były sprawozdawane, więc Urząd nie posiada danych w zakresie uczestników.
- *Od szkolenia do zatrudnienia*: 1 kwietnia – 30 listopada (finansowanie programu z algorytmu). Program rozpoczynało 21 osób, ukończyło 20 – jedna osoba nie przeszła pomyślnie badań lekarskich na etapie skierowania na szkolenie. W ramach tego projektu zaplanowano refundację kosztów szkolenia, bonus motywacyjny, refundację badań lekarskich, refundację kosztów dojazdu. Na te zadania zaplanowano i wydatkowano odpowiednio: 91.150,00 zł – (zaplanowano), 91.113,00 zł (wykorzystano), 10.425,00 zł, 4.455,00 zł, 2.585,00 zł. Pozostałe formy jak bonus motywacyjny, badania lekarskie i refundacja kosztów dojazdu nie były sprawozdawane, więc Urząd nie posiada danych w zakresie uczestników. Pismo od Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przyznania środków z FP wpłynęło do Urzędu 9 marca 2011 r.

2012 r.

- *Pracująca mama*: 4 maja – 31 grudnia (finansowanie programu z algorytmu oraz z rezerwy ministra właściwego ds. pracy). W poszczególnych formach programu uczestniczyła następująca liczba osób, w układzie rozpoczynający i kończący odpowiednio: warsztaty psychologiczne 66 - 45, szkolenia 41 – 24, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej 11 – 11, staże 22 – 9, refundacja kosztów doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy 13 – 13, roboty publiczne 34 – 30. Na te zadania zaplanowano i wykorzystano odpowiednio: 15.100,00 zł (zaplanowano), - 15.040,00 zł (wykorzystano), 67.200,00 zł (zaplanowano), - 67.133,00 zł (wykorzystano), 224.000,00 zł, 100.000,00 zł (zaplanowano) – 99.859,00 zł (wykorzystano), 247.100,00 zł (zaplanowano) – 242.968,00 zł (wykorzystano), roboty publiczne 338.000,00 zł (zaplanowano) – 329.036,00 zł

(wykorzystano), zwrot kosztów dojazdu 21.100,00 zł (zaplanowano) – 12.735,00 zł (wydatkowano), wsparcie pomostowe 38.500,00 zł, premia dla organizatorów stażu 16.500,00 zł (zaplanowano) – 13.500,00 zł (wykorzystano), rekompensata kosztów opieki nad dzieckiem 137.900,00 zł (zaplanowano) – 129.172,00 zł (wykorzystano). Pozostałe formy jak zwrot kosztów dojazdu, wsparcie pomostowe, premia dla organizatorów stażu, rekompensata kosztów opieki nad dzieckiem – nie były sprawozdawane. Pismo od Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przyznania środków z FP wpłynęło do Urzędu 30 kwietnia 2012 r., a w sprawie przyznania z rezerwy dodatkowych środków z FP wpłynęło do Urzędu 4 czerwca 2012 r.

2013 r.

- *Wyjść z cienia*: 21 luty – 31 grudnia (finansowanie programu z algorytmu). W poszczególnych formach programu uczestniczyła następująca liczba osób, w układzie rozpoczynający i kończący odpowiednio: trening kompetencji interpersonalny 73 – 73, szkolenia 15 – 15, przygotowanie zawodowe dorosłych w formie przyuczenia do zawodu dorosłych 5 – 4, roboty publiczne 22 – 22, prace interwencyjne 25 – 25, staż 30 – 26. Trzy osoby rozpoczynające staż nie ukończyły go z uwagi na podjęcie pracy, zaś jedna – przerwała staż z winy pracodawcy (likwidacja punktu handlowego z powodu nierentowności), osoba bezrobotna została objęta pośrednictwem pracy i rozpoczęła kolejny staż. Na te zadania zaplanowano i wykorzystano odpowiednio: 56.419,00 zł, 23.530,00 zł, 47.310,00 zł (zaplanowano) – 47.213,00 zł (wykorzystano), 226.999,00 zł (zaplanowano) – 224.257,00 zł (wykorzystano), 127.040,00 zł (zaplanowano) – 127.013,00 zł (wykorzystano), 208.900,00 zł (zaplanowano) – 208.868,00 zł (wykorzystano), 30.560,00 zł, 11.362,00 zł, 10.500,00 zł. Pozostałe formy jak bonus motywacyjny, bon dojazdowy i premia dla organizatorów stażu nie były sprawozdawane. Pismo od Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przyznania środków z FP wpłynęło do Urzędu 12 marca 2013 r.
- *Przekroczyć horyzont i Buduj przyszłość*: maj – 31 grudnia (finansowanie programów z rezerwy ministra właściwego ds. pracy). W poszczególnych formach programu *Przekroczyć horyzont* uczestniczyła następująca liczba osób, w układzie rozpoczynający i kończący, odpowiednio: szkolenia 35 – 28, staż 23 – 15, refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy 5 – 5, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej 5 – 5, refundacja kosztów dojazdu 18 – 14, bonus dla pracodawcy 14 – 14, bon dojazdowy 27 – 19, refundacja kosztów opieki nad dzieckiem 33 – 25, finansowanie kosztów badań lekarskich 34 – 28. Na te zadania zaplanowano i wykorzystano odpowiednio: szkolenia 189.200,00 zł (zaplanowano) – 187.089,00 zł (wykorzystano), staż 97.500,00 zł (zaplanowano) – 85.910,00 zł (wykorzystano), refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy 100.000,00 zł, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej 1000.000,00 zł, refundacja kosztów dojazdu 5.430,00 zł (zaplanowano), 4.234,00 zł (wykorzystano), bonus dla pracodawcy 45.000,00 zł (zaplanowano) – 42.000,00 zł (wykorzystano), bon dojazdowy 7.200,00 zł (zaplanowano) – 6.267,00 zł (wykorzystano), refundacja kosztów opieki nad dzieckiem 36.750,00 zł (zaplanowano) – 32.818,00 zł (wykorzystano), finansowanie kosztów badań lekarskich 6.820,00 zł. W poszczególnych formach programu *Buduj przyszłość* uczestniczyła następująca liczba osób, w układzie rozpoczynający i kończący, odpowiednio: szkolenia 26 – 25, staż 12 – 10, refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy 5 – 5, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej 6 – 6, zwrot kosztów dojazdu 9 – 9, bon dojazdowy 12 – 11, bonus motywacyjny 23 – 21, premia dla pracodawcy 9 – 9,

finansowanie kosztów badań lekarskich 25 – 25. Trzy osoby nie ukończyły stażu z tego dwie, z uwagi na podjęcie pracy, jedna – zgon. Na te zadania zaplanowano i wykorzystano odpowiednio: szkolenia 114.658,00 zł (zaplanowano), 110.619,00 zł (wykorzystano), staż 40.247,00 zł, refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy 100.000,00 zł, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej 120.000,00 zł (zaplanowano) – 119.500,00 zł (wykorzystano), zwrot kosztów dojazdu 2.250,00 zł (zaplanowano) – 2.052,00 zł (wykorzystano), bon dojazdowy 2.880,00 zł (zaplanowano) – 2.720,00 zł (wykorzystano), bonus motywacyjny 13.800,00 zł, premia dla pracodawcy 27.000,00 zł, finansowanie kosztów badań lekarskich 5.650,00 zł. Pismo od Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przyznania z rezerwy dodatkowych środków z FP wpłynęło do Urzędu 16 maja 2013 r.

2014 r.

- Program specjalny *Szansa na zatrudnienie*: 1 września 2014 r. – 31 marca 2015 r. (finansowanie programu z rezerwy ministra właściwego ds. pracy). W poszczególnych formach tego programu: uczestniczyła następująca liczba osób, w układzie rozpoczynający i kończący, odpowiednio: szkolenia 62 – 62, refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy 62 – 62. W odniesieniu do bonu dojazdowego i bonusu motywacyjnego, na starcie programu korzystało odpowiednio 57 i 60 osób, na zakończenie - ilość osób korzystających z obydwu tych elementów specyficznych podano łącznie – 70 osób. Na te zadania zaplanowano i wykorzystano odpowiednio: szkolenia 42.500,00 zł (zaplanowano), 43.337,00 zł (wydatkowano), refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy 1.398.000,00 zł (zaplanowano), 1.387.146,00 zł (wydatkowano), bon dojazdowy 11.100,00 zł (zaplanowano), 10.545,00 zł (wydatkowano), bonus motywacyjny 48.000,00 zł.
- *Aktywna świetlica*: 21 sierpnia 2014 r. – 31 marca 2015 r. (finansowanie programu z rezerwy ministra właściwego ds. pracy). W poszczególnych formach tego programu: uczestniczyła następująca liczba osób, w układzie rozpoczynający i kończący, odpowiednio: szkolenia 30 – 30, roboty publiczne 30 – 27. W odniesieniu do bonu motywacyjnego i bonu świetlicowego, na starcie programu korzystało odpowiednio 29 i 26 osób, na zakończenie - ilość osób korzystających z obydwu tych elementów specyficznych podano łącznie – tj. 29 osób. Z udziału w tym programie zrezygnowały trzy osoby, z tego jedna w ramach robót publicznych przerwała zatrudnienie na rzecz zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, dwie pozostałe z uwagi na podjęcie innej formy zatrudnienia. Na te zadania zaplanowano i wykorzystano odpowiednio: szkolenia 110.200,00 zł (zaplanowano), 102.379,00 zł (wydatkowano), roboty publiczne 210.000,00 zł (zaplanowano), 197.486,00 zł (wydatkowano), bon motywacyjny 19.800,00 zł (zaplanowano) – 19.140,00 zł (wydatkowano), bon świetlicowy 60.000,00 zł (zaplanowano) – 52.000,00 zł (wydatkowano). Pismo od Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przyznania z rezerwy dodatkowych środków z FP wpłynęło do Urzędu 9 września 2014 r. (pismo z 21 sierpnia 2014 r.)

(dowód: akta kontroli str. 412-413B, 450-451)

Dwa programy specjalne, tj.: *Szansa na zatrudnienie* i *Aktywna świetlica* zostały zaprojektowane w trzecim kwartale 2014 r., a zakończone w pierwszym kwartale 2015 r. Obydwa te programy były finansowane z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy. Kwota środków FP na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej jak i dodatkowe środki z rezerwy ministra właściwego do spraw pracy na realizację programów specjalnych są przyznawane na dany rok i nie przechodzą na następny

rok budżetowy. W związku z tym wydatki w ramach poszczególnych programów są dokonywane w okresie danego roku do wysokości kwoty limitu przyznanego decyzją ministra właściwego do spraw pracy. W kontrolowanej jednostce prowadzona jest wyodrębniona ewidencja księgową wykonanych wydatków dla poszczególnych programów w okresie roku na który zostały przyznane środki. Jeżeli data zakończenia programu specjalnego wykracza poza rok budżetowy poniesione wydatki w roku następnym są finansowane ze środków przyznaných w ramach algorytmu i ewidencjonowane na kontach księgowych łącznie z innymi wydatkami na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bez tzw. kodu zadania ustalonego w roku poprzednim dla danego programu specjalnego. W okresie objętym kontrolą druk sprawozdania MPiPS-02 o przychodach uległ zmianie, i tak: w latach 2011-2012 wszystkie wydatki wykonane w ramach programów specjalnych wykazywane były w wierszu 2 i 3 w rubryce pod nazwą programy specjalne, w latach 2013-2014 w odrębnej pozycji wykazuje się tylko wydatki dotyczące elementów specyficznych programów specjalnych, a pozostałe wydatki wykazuje się łącznie według poszczególnych zadań bez podziału na programy oraz źródła ich finansowania.

(dowód: akta kontroli str. 432-433,434-435, 433A)

Siedem z dziewięciu programów specjalnych objętych badaniem Urząd modyfikował m. in. z uwagi na konieczność przesunięcia środków finansowych pomiędzy działaniami, zwiększenia liczby uczestników, czy też dokonania zmian w harmonogramach. Najwięcej zmian, bo aż siedem dokonano w programie *Szansa na zatrudnienie*, zaś pojedyncze korekty dotyczyły dwóch programów z 2011 r. Wszystkie zmiany programów specjalnych, w zależności od roku w którym je realizowano, zatwierdzała Powiatowa Rada Zatrudnienia i/lub Powiatowa Rada Rynku Pracy. Zmiany programów specjalnych były niezbędne w ocenie Izby dla osiągnięcia zamierzonych celów i zostały dostosowane do zaistniałych warunków w trakcie ich realizacji. Miały na celu aktywizację zawodową uczestników skonfigurowaną stosownie do ich potrzeb i możliwości zarówno lokalnego rynku pracy jak i Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 445-450)

2.3/1. Zrealizowano w pkt. 1.4.

2.3/2. W kontroli ustalono, że w przypadku modyfikacji programu dokonywano stosownego zgłoszenia tego faktu do wojewódzkiego urzędu pracy.

(dowód: akta kontroli str. 445-449)

2.3/3. Zrealizowano w pkt. 1.6.

2.3/4 Ustalono, że programy specjalne adresowane były do osób bezrobotnych, w stosunku do których stosowane usługi i instrumenty rynku pracy okazały się niewystarczające do powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsc pracy. W wyniku analizy zatwierdzonych stanów w systemie Syriusz, oraz zapisów na *Kartach rejestracyjnych bezrobotnych*, w zakresie badanej próby kontrolnej 60 osób bezrobotnych uczestniczących w programach specjalnych, stwierdzono, że w każdym przypadku, termin aktywizacji danej osoby w ramach programu specjalnego, był późniejszy w stosunku do terminu jej pierwszej rejestracji w Urzędzie, oraz stosowane były wobec niej wcześniejsze usługi i instrumenty rynku pracy. Wszyscy uczestnicy programów specjalnych, realizowanych po dacie 27.05.2014 r. (tj. po dniu wejścia w życie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie profilowania pomocy bezrobotnego³²):
- mieli określony III lub II profil pomocy,

³² Dz.U. z roku 2014, poz. 631

- spełniali kryteria podmiotowe uczestnictwa w danym programie specjalnym, w tym dotyczące proponowanych form wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 537-614)

2.3/5. W ramach wdrożonych w Urzędzie dziewięciu programów specjalnych zastosowano następujące elementy specyficzne:

1) w programie *Podjęmę pracę*, realizowanym od kwietnia do grudnia 2011 r. (w próbie kontrolnej 3 osoby):

- dodatek motywacyjny, w wysokości 400,00 zł miesięcznie, z którego korzystało 3 bezrobotnych spełniających warunki do jego otrzymania (na podstawie zawartych umów w sprawie wypłaty dodatku motywacyjnego), na łączną kwotę 5.813,32 zł. Celem tego specyficznego elementu wspierającego zatrudnienie, było zmotywowanie uczestnika programu do podjęcia zatrudnienia,
- refundacja kosztów opieki nad dzieckiem, z którego żadna z trzech badanych osób nie korzystała ;

2) w programie *Od szkolenia do zatrudnienia*, realizowanym w roku 2011 (w próbie kontrolnej 3 osoby): bonus motywacyjny w wysokości 2.085 zł, w przypadku podjęcia pracy w okresie miesiąca od ukończenia szkolenia, z którego skorzystała 1 osoba spełniająca warunki nabycia (spośród pozostałych 2 osób: 1 osoba nie dostarczyła wymaganego orzeczenia lekarskiego i 1 osoba nie spełniała warunku zatrudnienia w terminie 30 dni od dnia ukończenia szkolenia) . Celem specyficznego elementu wspierającego zatrudnienie było zaopatrzenie uczestnika programu w pierwszym miesiącu jego pracy w środki finansowe, ułatwiające przystosowanie się do środowiska pracy, poprawę własnego wizerunku oraz pokonanie bariery finansowej przed uzyskaniem pierwszego wynagrodzenia ;

3) w programie *Pracująca mama* realizowanym w roku 2012 (w próbie kontrolnej 12 osób):

- warsztaty psychologiczne, zrealizowane przez 12 badanych osób, miały eliminować psychologiczne, wewnętrzne i zewnętrzne opory uczestników programu, przed powrotem do pracy. Koszt jednostkowy uczestnictwa w warsztatach psychologicznych wyniósł 227,88 zł, z czego koszt łączny 12 osób bezrobotnych stanowił kwotę 2.734,56 zł,

- wsparcie pomostowe, z którego skorzystały 2 osoby. Ten rodzaj specyficznego elementu wspierającego zatrudnienie, stanowił wsparcie dla bezrobotnych rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej, w jej początkowym okresie funkcjonowania (najczęściej niedochodowym, lub mało dochodowym) i miał na celu umożliwić osobom podejmującym się jej prowadzenia, uzyskanie pomocy prawnej lub doradczej dla prawidłowego prowadzenia działalności, dla wyboru formy opodatkowania oraz rozliczania z urzędem skarbowym i zakładem ubezpieczeń społecznych, czy też sfinansowania usługi biura rachunkowego,

- premia dla organizatorów stażu w kwocie 1.500,00 zł, zatrudniających bezrobotnego po odbyciu stażu na okres co najmniej 3 miesięcy. Celem wdrożenia tego specyficznego elementu wspierającego zatrudnienie było stworzenie zachęty do zatrudnienia stażystów po okresie odbywania stażu. Z tej formy skorzystał 1 organizator, za zatrudnienie stażysty na czas określony, od 21 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r.,

- rekompensata kosztów opieki nad dzieckiem, z którego skorzystało 12 badanych uczestników, na łączną kwotę 22.356,68 zł. Tego rodzaju wsparcie zaplanowano z uwagi na udział w programie osób sprawujących opiekę nad małymi dziećmi i jego celem była pomoc finansowa dla uczestników programu w pokryciu kosztów opieki nad dzieckiem, sprawowanej przez instytucje użyteczności publicznej lub przez osoby trzecie, w pierwszych miesiącach ich udziału w aktywnych formach wsparcia ;

4) w programie *Buduj przyszłość*, realizowanym w roku 2013 (w próbie kontrolnej 4 osoby):

- bon dojazdowy, który przysługiwał uczestnikom zameldowanym poza miejscem odbywania: szkolenia, stażu, zatrudnienia na subsydiowanym stanowisku pracy (uczestniczyło dwoje badanych uczestników, na łączną kwotę 480,00 zł),
- bonus motywacyjny w wysokości 600,00 zł, z którego korzystało 4 badanych uczestników. Cele specyficznego elementu wspierającego zatrudnienie, były takie same jak w przypadku opisanym w pkt. 1,
- premia dla pracodawcy, który za zatrudnienie bezrobotnego po odbyciu stażu, przez okres 3 miesięcy, uprawniał pracodawcę do otrzymania bonusu w kwocie 3.000,00 zł. Z tej formy wsparcia skorzystał 1 organizator stażu, za zatrudnienie stażysty na czas nieokreślony ;

5) w programie *Przekroczyć horyzont*, realizowanym w roku 2013 (w próbie kontrolnej 5 osób):

- bon dojazdowy w wysokości 240,00 zł, który przysługiwał uczestnikom zameldowanym poza miejscem odbywania szkolenia (uczestniczyło 5 badanych uczestników programu, na łączną kwotę 1.200,00 zł),
- rekompensata kosztów opieki nad dzieckiem (uczestniczyło 5 badanych uczestników, na łączną kwotę 5.250,00 zł). Cel tego wsparcia, był taki sam jak w przypadku opisanym w pkt. 3,
- bonus dla pracodawców, w kwocie 3.000,00 zł., z którego skorzystało 2 organizatorów staży, zatrudniając bezrobotnych po ich odbyciu, na czas określony: od 5 grudnia 2013 r. do 31 grudnia 2014 r. i od 5 grudnia 2013 r. do 5 marca 2014 r.;

6) w programie specjalnym *Wyjść z cienia*, realizowanym w 2013 roku (w próbie kontrolnej 12 osób):

- trening umiejętności interpersonalnych, którego koszt jednostkowy wynosił od 772,86 zł do 804,86 zł, a koszt łączny w badanej próbie kontrolnej wyniósł 8.693,46 zł. Celem tego wsparcia było udzielenie wskazówek dotyczących: funkcjonowania w życiu codziennym, radzenia sobie ze stresem, dowartościowania, autoprezentacji, redagowania pism, doskonalenia umiejętności asertywnego reagowania w kontaktach interpersonalnych. Z tego specyficznego elementu wspierającego zatrudnienie skorzystało 11 osób (1 osoba skierowana została do programu po terminie tego wsparcia, w zastępstwie osoby, która po udziale w nim nie podjęła zatrudnienia w ramach robót publicznych),
- bon dojazdowy, w kwocie 186,00 zł, z którego skorzystało 5 uczestników z badanej próby kontrolnej, którego cel był analogiczny, jak w przypadku opisanym w pkt. 4,
- bonus motywacyjny w kwocie 382,00 zł, którego celem było umożliwienie uczestnikom programu, pozyskania środków finansowych, niezbędnych w pierwszym miesiącu odbywania stażu (przyuczenia do zawodu, lub zatrudnienia) na poprawę wizerunku, adaptację w nowym środowisku oraz pokonanie barier finansowych przed uzyskaniem pierwszego wynagrodzenia, z którego skorzystało 11 uczestników. Jedna osoba przerwała staż, z powodu podjęcia zatrudnienia niezwiązanego z realizacją programu,
- premia dla organizatorów stażu, wypłacona 1 organizatorowi stażu za zatrudnienie stażysty na okres 1 roku;

7) w programie specjalnym *Teraz my*, realizowanym w 2014 r. (w próbie kontrolnej 6 osób): bonus motywacyjny w kwocie 240,00 zł i bon dojazdowy w kwocie 50,00 zł., z których skorzystali wszyscy uczestnicy z próby kontrolnej. Cele i funkcje tych specyficznych elementów wspierających zatrudnienie, były analogiczne jak w przypadkach wyżej opisanych;

8) w programie specjalnym *Szansa na zatrudnienie*, realizowanym w 2014 roku (w próbie kontrolnej 9 osób):

- jednorazowy bon dojazdowy w kwocie 185,00 zł, którego celem było uzyskanie przez uczestnika programu niezbędnych środków finansowych, na dojazd na szkolenie, lub na dojazd do pracodawcy (wyłacony wszystkim uczestnikom)
- jednorazowy bonus motywacyjny w kwocie 800,00 zł, którego celem było umożliwienie dla uczestnika programu pozyskania środków finansowych w pierwszym miesiącu pracy, co miało ułatwić mu: pokonanie barier finansowych przed uzyskaniem pierwszego wynagrodzenia, poprawę wizerunku, akceptację w nowym środowisku. Z tego specyficznego elementu wspierającego zatrudnienie skorzystało 6 osób. Ustalono, że: 1 osoba nie podjęła zatrudnienia w ramach doposażenia stanowiska pracy oraz 2 osoby podjęły zatrudnienie u pracodawców, którzy nie współpracowali z Urzędem w ramach tego programu ;

9) program specjalny *Aktywna świetlica* (w próbie kontrolnej 6 osób):

- jednorazowy bonus motywacyjny w kwocie 660,00 zł, którego cel był taki sam jak w przypadku opisanym w pkt. 8, wyłacony 6 osobom,
- jednorazowy bon świetlicowy, w kwocie 2.000,00 zł, dla organizatora robót publicznych, przeznaczony na działania w świetlicy, w której uczestnik programu wykonywał będzie pracę.

Ustalono, że przewidziane dla beneficjentów powyższych programów specyficzne elementy wspierające zatrudnienie były adekwatne do ich potrzeb i motywujące do aktywności na rynku pracy, stąd też zastosowane specyficzne elementy wsparcia, pomimo, iż były takie same dla poszczególnych grup uczestników danych programów, miały równocześnie zindywidualizowany charakter.

(dowód: akta kontroli str. 537-732, 869-877, 914)

2.3/6. W badanej próbie kontrolnej 60 osób bezrobotnych uczestniczących w programach specjalnych, wystąpiło 12 przypadków skierowań bezrobotnego do odbycia stażu:

1) w ramach programu specjalnego *Buduj przyszłość*, Starosta zawarł z organizatorem stażu, umowę o zorganizowanie stażu, w której w § 6 ust. 2 określono m.in., że: *Organizator stażu do 7 dni po zakończeniu stażu przedstawi umowę o pracę na okres co najmniej 3 miesięcy, zawartą z osobą odbywającą staż. (...). W przypadku braku ww. umowy Starosta uznaje, że pracodawca nie zatrudni stażysty po zakończonym stażu i nie będzie mu przysługiwała premia (...).* Ustalono, że w dniu 27 listopada 2013 r., Starosta zawarł z organizatorem stażu umowę o przyznanie premii za zatrudnienie stażysty, w której w § 3 postanowiono m.in., że: *Organizator zobowiązuje się do zwrotu, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania od Starosty, premii w wysokości proporcjonalnej do okresu niezatrudnienia osoby (...).* Niniejsza umowa stanowiła podstawę wypłaty organizatorowi stażu kwoty 3.000,00 zł tytułem premii za zatrudnienie stażysty. W kontroli ustalono, że w aktach sprawy była umowa o pracę zawarta 2 listopada 2013 r. (tj. po zakończeniu stażu), pomiędzy organizatorem stażu, a osobą skierowaną przez Urząd, której realizacja nie była udokumentowana. W wyjaśnieniu będącym odpowiedzią na pytania: w jaki sposób Urząd nadzorował i monitorował wykonanie tej umowy o pracę, a w szczególności czasokres jej realizacji, oraz na jakiej podstawie Urząd mógł stwierdzić, że nie zaistniały przesłanki, do żądania zwrotu od organizatora stażu kwoty premii z tytułu zatrudnienia stażysty, Dyrektor PUP Jan Wygnaniec podał, że pracodawca był zobowiązany do powiadomienia Starosty o wszelkich zmianach w zatrudnieniu bezrobotnego, w terminie 7 dni od dnia dokonania zmiany, a ponadto umowy po zakończeniu stażu monitorowane były na podstawie informacji zawartej w programie Syriusz. Do wyjaśnienia załączono druki ZUS P RCA – imienne raporty miesięczne o należnych składkach

i wypłaconych świadczeniach, za okres od listopada 2013 r. do lutego 2014 r., pozyskane od pracodawcy w lipcu 2015 r.;

2) w ramach programów specjalnych *Przekroczyć horyzont*

a) ustalono, że we wnioskach o zawarcie umowy o zorganizowanie stażu, dostarczonych do Urzędu w dniu:

- 11 lipca 2013 r., organizator zadeklarował, że po zakończeniu stażu (dla 1 osoby), zatrudni jedną osobę bezrobotną, na podstawie umownego stosunku pracy, na okres 3 miesięcy,

- 14 czerwca 2013 r., organizator nie zadeklarował, że po zakończeniu stażu (dla 1 osoby), zatrudni osobę bezrobotną, na podstawie umownego stosunku pracy,

- 12 czerwca 2013 r., organizator zadeklarował, że po zakończeniu stażu (dla 3 osób), zatrudni 3 osoby bezrobotne, na podstawie umownego stosunku pracy, na okres 3 miesięcy,

- 14 czerwca 2013 r., organizator zadeklarował, że po zakończeniu stażu (dla 3 osób), zatrudni 2 osoby bezrobotne, na podstawie umownego stosunku pracy, na okres 3 miesięcy.

b) stwierdzono, że Starosta zawarł 30 sierpnia 2013 r., z 3 organizatorami staży (wymienionymi w lit.a tiret 1, 3 i 4), umowy o zorganizowanie stażu, w których w § 6 ust. 2 określono m.in., że: *Organizator stażu do 7 dni po zakończeniu stażu przedstawi umowę o pracę na okres co najmniej 3 miesięcy, zawartą z osobą odbywającą staż. (...). W przypadku braku ww. umowy Starosta uznaje, że pracodawca nie zatrudni stażysty po zakończonym stażu i nie będzie mu przysługiwała premia (...).* W treściach umów nie uregulowano w inny sposób zatrudnienia stażysty po zakończeniu stażu.

Wyjaśniając, dlaczego w powyższych trzech umowach nie uregulowano w formie zobowiązania organizatorów staży, zatrudnienia przez nich stażystów po zakończeniu staży (jeżeli we wnioskach o organizację staży, każdy z trzech organizatorów zadeklarował takie zatrudnienie) Dyrektor Urzędu, podał m.in., że: pracodawcy we wniosku zadeklarowali zatrudnienie w ramach umowy o pracę na okres 3 miesięcy i argumentem dla pracodawców do zatrudnienia bezrobotnego po odbytym stażu w ramach programu specjalnego, była możliwość otrzymania premii w wysokości trzech tysięcy złotych oraz, pracodawcy składając wnioski o staż byli świadomi do jakiej grupy osób bezrobotnych kierowana jest ta forma (...). Dlatego też, w umowie stażowej nie jest jasno doprecyzowane zobowiązanie zatrudnienia stażysty, gdyż pracodawcy przed rozpoczęciem stażu nie znali stażysty i nie byli pewni czy po jego ukończeniu będą w stanie ich zatrudnić na podstawie umowy o pracę (...). Ponadto ustawa (...) nie wymaga od organizatora stażu konieczności zatrudnienia stażysty,

c) ustalono, że 11 grudnia 2013 r., Starosta zawarł z umowę o przyznanie premii za zatrudnienie stażysty, w której w § 3 postanowiono m.in., że: Organizator zobowiązuje się do zwrotu, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania od Starosty, premii w wysokości proporcjonalnej do okresu niezatrudnienia osoby (...). Niniejsza umowa stanowiła podstawę wypłaty organizatorowi stażu kwoty 3.000,00 zł tytułem premii za zatrudnienie stażysty. W kontroli ustalono, że w aktach sprawy była umowa o pracę zawarta w 5 grudnia 2013 r. (tj. po zakończeniu stażu), pomiędzy organizatorem stażu, a osobą skierowaną przez Urząd, której realizacja (w badanych aktach) nie była udokumentowana. Odnosząc się do braku udokumentowania realizacji powyższej umowy o pracę, Dyrektor Urzędu, podał, że pracodawca został zobowiązany do powiadomienia Starosty o wszelkich zmianach w zatrudnieniu bezrobotnego, w terminie 7 dni od dnia dokonania zmiany, a ponadto umowy po zakończeniu stażu monitorowane były na podstawie informacji zawartej w programie Syriusz

d) ustalono, że czynności Urzędu, oraz czynności organizatorów staży, w zakresie pozostałych umów o zorganizowanie staży (w ramach programów specjalnych *Przekroczyć horyzont, Wyjść z cienia, Pracująca mama*), były takie same, jak w przypadkach wyżej opisanych.

3) W kontroli:

a) nie stwierdzono przypadku wielokrotnego kierowania tego samego bezrobotnego, na kolejny staż do tego samego pracodawcy,

b) ustalono, że w każdym zbadanym przypadku 12 staży, opinia wydana przez pracodawcę po zakończeniu stażu:

- uwzględniała informacje o zadaniach realizowanych przez bezrobotnego oraz umiejętnościach praktycznych uzyskanych w trakcie stażu,

- w zakresie umiejętności praktycznych uzyskanych w trakcie stażu oraz faktycznego przebiegu stażu, pokrywała się ze sprawozdaniem osoby odbywającej staż,

c) nie stwierdzono przypadku odbywania stażu przez okres przekraczający 6 miesięcy,

d) ustalono, że bezrobotnemu w okresie odbywania stażu przysługiwało stypendium w wysokości 120 % zasiłku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*³³

(dowód: akta kontroli str. 555-614, 672-790)

2.3/7. W badanym okresie potrzeby szkoleniowe bezrobotnych w ramach programów specjalnych były rozpoznawane m.in. w formie:

a) ankiet określających potrzeby szkoleniowe wśród pracodawców funkcjonujących na obszarze działania Urzędu,

b) informacji otrzymywanych z Gminnych (czy Miejskich) Ośrodków Pomocy Społecznej,

c) informacji uzyskiwanych przez pośredników pracy (doradców klienta), w drodze bezpośrednich rozmów z osobami bezrobotnymi.

Stwierdzono, że w Urzędzie, w organizacji szkoleń:

1) powierzano przeprowadzenia szkolenia instytucji szkoleniowej, prowadzonej przez Starostę, bądź

2) udzielano zamówień publicznych, w sposób określony w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*³⁴, gdzie przedmiotami zamówienia było m.in.:

a) zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń grupowych, dla 10 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie, w ramach programu specjalnego *Od szkolenia do zatrudnienia*,

b) zorganizowanie i przeprowadzenie usługi szkoleniowej dla 11 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie, w ramach programu specjalnego *Od szkolenia do zatrudnienia*.

W obydwu przypadkach, postępowania były prowadzone w trybie przetargów nieograniczonych, w wyniku których Urząd zawarł umowy szkoleniowe, w których w § 8, zastrzegł sobie prawo m.in. do: dokonania monitoringu prawidłowości realizacji umowy, wglądu do dokumentów, w tym dokumentów finansowych wykonawcy, natychmiastowego rozwiązania umowy, w razie stwierdzenia nienależytego wykonywania jej postanowień przez wykonawcę. Powyższa regulacja występowała we wszystkich umowach szkoleniowych zawartych w latach 2011-2015 (I-szy kw.). W dniu 27 lipca 2011 r., pracownicy Urzędu zrealizowali wizytację szkolenia osób bezrobotnych, realizowanego w ramach programu specjalnego *Od*

³³ Dz.U. z roku 2015, poz. 149 ze zm.

³⁴ Dz.U. z roku 2013, poz. 907 ze zm.

szkolenia do zatrudnienia w siedzibie Prywatnego Ośrodka Szkolenia Kierowców *Wiraż* w Jarosławiu i na tę okoliczność sporządzili notatkę służbową.

W badanym okresie:

- nie wpłynęły do Urzędu skargi odnoszące się do realizacji szkoleń,
- uczestnicy szkoleń w ankietach oceniających przebieg szkoleń, nie wnosili uwag odnośnie miejsca szkolenia, wyposażenia technicznego, zdolności przekazywania umiejętności praktycznych, materiałów szkoleniowych.

Bezrobotni uczestniczący w szkoleniach uzyskiwali m.in. uprawnienia w zakresie: operatora koparko-ładowarki, prawa jazdy kat. C + kwalifikacja, betoniarza-zbrojarza, oraz uzyskiwali kwalifikacje w zakresie: obsługi kas fiskalnych, komputera, komputerowego wystawiania faktur, ocieplania budynków, psadzkarza. Przy kierowaniu w ramach programów specjalnych na szkolenia nie stwierdzono przypadku naruszenia zasady równości w korzystaniu ze szkoleń, określonej w przepisie art. 40 ust. 6 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 672-732, 791-832)

2.3/8. W badanej próbie kontrolnej:

1) wystąpiły cztery przypadki skierowań bezrobotnego na prace interwencyjne, w ramach programu specjalnego *Wyjść z cienia*. Ustalono, że Starosta zawarł umowę z pracodawcą, w dniu 15 kwietnia 2013 r., o organizację prac interwencyjnych w której określono m.in., że: *Pracodawca zapewni zatrudnienie po okresie refundacji (...) przez kolejnych zero miesięcy*. W wyjaśnieniu będącym odpowiedzią na pytania: na czym polega realne wykonanie tego zobowiązania oraz jakie konkretnie prawa i obowiązki stron umowy wynikają z tego przepisu Dyrektor Urzędu podał, że strony umowy nie przewidziały i nie umówiły się co do zobowiązań, wynikających po ustaniu okresu refundacji oraz, że wpisanie cyfry zero dotyczącej zapewnienia zatrudnienia przez kolejne miesiące po okresie refundacji, oznacza, że *takie zobowiązania nie istnieją*.

Ustalono, że:

- a) w pozostałych trzech przypadkach, pracodawcy wywiązali się ze zobowiązań zapewnienia zatrudnienia po okresie refundacji,
- b) w badanych czterech przypadkach prac interwencyjnych:
  - skierowani bezrobotni wykonywali prace w rodzaju: opiekuna, stolarza, ekspedientki i księgowego,
  - pracodawcy przedkładali do Urzędu w każdym miesiącu listy obecności i listy płac pracowników,
  - kwoty przyznanych refundacji nie przekroczyły ustawowych limitów,
  - wysokość refundacji kosztów zatrudnienia, była stała dla wszystkich pracodawców ;

2) wystąpiło 20 przypadków robót publicznych:

a) w ramach programu *Teraz my* (w badanej próbie kontrolnej 6 osób):

- Starosta zawarł umowę w dniu 10 marca 2014 r. o zatrudnienie bezrobotnych, w której określono m.in., że: Starosta zwracać będzie organizatorowi poniesione koszty wynagrodzeń i nagród, związane z zatrudnieniem bezrobotnych w ramach robót publicznych, w wysokości 1.680,00 zł co miesiąc oraz składkę na ubezpieczenie społeczne od tej kwoty w wysokości 17,1 %. W § 1 ust. 4 umowy organizator zobowiązał się, że po zakończeniu robót publicznych zatrudni 2 osoby bezrobotne w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony lub określony nie krótszy niż 3 miesiące. W prowadzonej dokumentacji, po zakończeniu robót publicznych była umowa o pracę zawarta z osobą skierowaną przez Urząd, na czas określony od 18 sierpnia 2014 r. do 17 listopada 2014 r., w 1/5 wymiaru czasu pracy. Nie było umowy o pracę zawartej z drugą osobą bezrobotną. Odnosząc się do sposobu w jaki Urząd nadzorował i monitorował wykonanie przez

pracodawcę zobowiązania określonego w § 1 ust. 4 teźże umowy oraz do kwestii jego wykonania (bądź żądania zwrotu kosztów refundacji w przypadku jego niewykonania) Dyrektor Urzędu podał m.in., że: nadzór i monitoring wykonania zobowiązania polegał na wystosowaniu przez Urząd pisma przypominającego o obowiązku zatrudnienia po zakończeniu robót publicznych 2 osób bezrobotnych. W odpowiedzi na prośbę pracodawcy o zwolnienie z gwarancji zatrudnienia 2 osób przez okres 3 miesięcy w pełnym wymiarze czasu pracy i wyrażenie zgody na zatrudnienie 1 osoby w wymiarze 1/5 etatu, Urząd przychylił się do w/w prośby i aneksował przedmiotową umowę, co tym samym stanowiło podstawę do odstąpienia od żądania zwrotu kosztów refundacji. O pozytywnym rozpatrzeniu przedłożonej przez pracodawcę prośby zdecydowało jej uzasadnienie, które wskazywało względy finansowe uniemożliwiające wypełnienie gwarancji zatrudnienia na warunkach wskazanych w przedmiotowej umowie,

- Starosta zawarł umowę w dniu 3 marca 2014 r. o zatrudnienie bezrobotnych w ramach robót publicznych, w której określono w § 1 ust. 4 m.in., że: pracodawca po zakończeniu robót publicznych zatrudni 1 osobę bezrobotną w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony lub określony nie krótszy niż 3 miesiące (co w razie niedotrzymania tego warunku mogło skutkować żądaniem zwrotu od pracodawcy kosztów refundacji poniesionych na wynagrodzenie i składki na ubezpieczenie społeczne wraz z ustawowymi odsetkami). W prowadzonej dokumentacji, po zakończeniu robót publicznych, była umowa o pracę zawarta na czas określony od 4 sierpnia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r., w 1/2 wymiaru czasu pracy. Odnosząc się do sposobu, w jaki Urząd nadzorował i monitorował wykonanie przez Stowarzyszenie zobowiązania określonego w § 1 ust. 4 teźże umowy oraz do kwestii jego wykonania (bądź żądania zwrotu kosztów refundacji, w przypadku jego niewykonania) pan Dyrektor Urzędu, podał m.in., że: Urząd prowadził nadzór i monitoring wykonania teźże umowy przez pracodawcę, egzekwując przedłożenie umowy o pracę. Monitoring zatrudnienia w/w bezrobotnej przeprowadzono w oparciu o dane zawarte w programie Syriusz, które pozwalają domniemywać, iż w/w bezrobotny pozostaje w zatrudnieniu. Zatrudniając bezrobotnego w wymiarze 1/2 etatu pracodawca ten, nie dopełnił warunków przedmiotowej umowy. Urząd mając jednak na względzie blisko 5 miesięczny okres zatrudnienia osoby bezrobotnej po zakończeniu przez nią robót, jak również brak ustawowego wymogu utrzymania w zatrudnieniu skierowanego bezrobotnego przez organizatora robót po zakończeniu refundacji odstąpił od *żądania zwrotu kosztów refundacji z tytułu zatrudnienia skierowanej osoby bezrobotnej nie dokumentując tego faktu na piśmie,*

- Starosta zawarł umowę w dniu 1 kwietnia 2014 r., o zatrudnienie bezrobotnych w ramach robót publicznych, w której w § 1 ust. 4 określono m.in., że pracodawca po zakończeniu robót publicznych zatrudni 1 osobę bezrobotną w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony, lub określony nie krótszy niż 3 miesiące. W prowadzonej dokumentacji, po zakończeniu robót publicznych, była umowa o pracę zawarta na czas określony od 1 września 2014 r. do 30 września 2014 r. w 1/2 wymiaru czasu pracy. Odnosząc się do sposobu w jaki Urząd nadzorował i monitorował wykonanie przez Stowarzyszenie, zobowiązania określonego w § 1 ust. 4 teźże umowy oraz do kwestii jego wykonania (bądź żądania zwrotu kosztów refundacji, w przypadku jego niewykonania) Dyrektor Urzędu, podał m.in., że: nadzór i monitoring przedmiotowego zobowiązania prowadzono w oparciu o przedłożoną przez organizatora umowę o pracę i dane w programie Syriusz, które pozwalają domniemywać, iż w/w bezrobotny pozostaje w zatrudnieniu. Zatrudniając bezrobotnego w wymiarze w 1/2 etatu przez okres 1 miesiąca Stowarzyszenie nie dopełniło warunków przedmiotowej umowy. Urząd mając jednak na względzie brak ustawowego wymogu utrzymania w zatrudnieniu skierowanego bezrobotnego przez

organizatora robót po zakończeniu refundacji oraz fakt, iż w/w organizator robót prowadzi nieodpłatną działalność na rzecz dzieci i młodzieży w szczególności pozbawionych opieki rodzicielskiej, uzależnionych oraz krzywdzonych przez rodzinę i otoczenie odstąpił od *żądania zwrotu kosztów refundacji z tytułu zatrudnienia skierowanej osoby bezrobotnej, nie dokumentując tego faktu na piśmie,*

b) w ramach programu *Aktywna świetlica* (w badanej próbie kontrolnej 6 osób) Starosta zawarł w dniu 26.09.2014 r., umowę o zorganizowanie zatrudnienia w ramach robót publicznych, w której określono m.in., że: Starosta zwracać będzie organizatorowi część poniesionych kosztów wynagrodzeń i nagród, związanych z zatrudnieniem bezrobotnego, w wysokości 1.860,00 zł za każdego zatrudnionego oraz składkę na ubezpieczenie społeczne od tej kwoty w wysokości 17,1 %. W § 1 ust. 2 umowy pracodawca zobowiązał się, że po zakończeniu robót publicznych zatrudni 2 osoby bezrobotne, na czas nie krótszy niż 3 miesiące, oraz 12 osób bezrobotnych na czas nie krótszy niż 2 miesiące, w wymiarze ½ etatu. W prowadzonej dokumentacji (po zakończeniu robót publicznych):

- było 12 umów na czas nie krótszy niż 2 miesiące, w wymiarze ½ etatu,
- nie było 2 umów o pracę dla 2 osób na czas nie krótszy niż 3 miesiące.

Wyjaśniając nadzorowanie, monitorowanie i wykonanie przedmiotowego zobowiązania przez pracodawcę, Dyrektor Urzędu podał m.in., że: kontaktowano się telefonicznie z przedstawicielem pracodawcy. Według zapewnień z jego strony w/w *warunek miał być spełniony. Jednakże (pracodawca) z warunku zatrudnienia 2 bezrobotnych przez okres nie krótszy niż 3 miesiące ostatecznie nie wywiązał się.* W dniu sporządzania niniejszych wyjaśnień, tj. 30 czerwca 2015 r. pracodawca przesłał faksem kopie umów o pracę zawartych z dwoma osobami w pełnym wymiarze czasu pracy na okres od 20 maja 2015 r. do 30 czerwca 2015 r., z których jedna nie posiadała statusu osoby bezrobotnej. Dyrektor Urzędu podał, że *podjęte zostaną czynności wyjaśniające zaistniałą sytuację oraz zmierzające do realizacji postanowień umowy,*

c) w ramach programu *Pracująca mama* (w badanej próbie kontrolnej 5 osób):

- Starosta zawarł z pracodawcą umowę w dniu 12 lipca 2012 r., o zorganizowanie zatrudnienia w ramach robót publicznych, w której m.in., określono w § 1 ust. 4, że *Pracodawca po zakończeniu robót publicznych zobowiązuje się do zatrudnienia 0 bezrobotnych, w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nie określony, lub określony nie krótszy niż 1 miesiąc.* Odnosząc się do treści powyższego, umownego zobowiązania Dyrektor Urzędu podał m.in., że: *nie uzgodniono żadnych zobowiązań, które miałyby być realizowane po okresie refundacyjnym. Wypełnienie tego paragrafu cyfrą „0” pozwoliło na przejście do kolejnego punktu umowy i w rezultacie do wypełnienia całej, podpisanej na zakończenie umowy. Cyfra „0” w tym przypadku oznacza puste pole, brak zobowiązań,*

- Starosta zawarł z pracodawcą umowę w dniu 12 lipca 2012 r. o zorganizowanie zatrudnienia w ramach robót publicznych, w której m.in., określono w § 1 ust. 4, że: *Pracodawca po zakończeniu robót publicznych zobowiązuje się do zatrudnienia 3 bezrobotnych, w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony, lub określony nie krótszy niż 1 miesiąc.* Stwierdzono, że w aktach sprawy nie było jednej umowy o pracę, po okresie zakończenia robót publicznych. Dyrektor Urzędu wyjaśnił, że spośród 3 skierowanych osób tylko dwie bezrobotne wykorzystwały cały przewidziany umową okres refundacyjny. Jedna z nich tylko przez 1,5 miesiąca uczestniczyła w robotach publicznych, ponieważ podjęła kolejne, długotrwałe zatrudnienie. Wg umowy o roboty publiczne zobowiązanie o zatrudnieniu powstaje po zakończeniu robót publicznych. Dwie następne osoby zostały zatrudnione przez pracodawcę, na gwarantowany miesiąc i na 6 miesięcy,

d) w ramach programu *Wyjść z cienia* (w badanej próbie kontrolnej 3 osoby) - stwierdzono, że Starosta zawarł ze pracodawcą, umowę w dniu 8 kwietnia 2013 r. (ze zmianą w dniu 22 kwietnia 2013 r.), o zatrudnienie bezrobotnych w ramach robót publicznych, w której określono m.in., że: organizator robót publicznych zorganizuje roboty publiczne dla 5 bezrobotnych od 8 kwietnia 2013 r. do 7 października 2013 r., oraz że po zakończeniu robót publicznych zatrudni 5 bezrobotnych w ramach umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony, lub określony nie krótszy niż 1 miesiąc. W prowadzonej dokumentacji, po zakończeniu robót publicznych nie było 5 umów o pracę, zawartych po okresie refundacyjnym. Wyjaśniając nadzorowanie, monitorowanie i wykonanie przedmiotowego zobowiązania Dyrektor Urzędu podał m.in., że: powyższa umowa *nie przewidywała dalszego zatrudnienia (...)*. Treść tej umowy generowana była w systemie komputerowym dedykowanym do obsługi osób bezrobotnych oraz pracodawców i w § 1 ust. 4 *zawsze należało umieszczać wartość liczbową*. Dokonana zmiana w § 1 ust. 4 (w drodze aneksu) jest *zmianą omyłkową, która nie powinna zaistnieć*. Błąd ten został wykryty po zakończeniu trwania umowy, dlatego *nie sporządzono stosownego aneksu, prostującego omyłkę pisarską*,

e) w badanych wszystkich przypadkach prac interwencyjnych i robót publicznych:

- nie stwierdzono przypadku wielokrotnego kierowania tego samego bezrobotnego, do tego samego pracodawcy,
- kwoty przyznanych refundacji nie przekraczały ustawowych limitów,
- wysokość refundacji kosztów zatrudnienia była stała dla wszystkich pracodawców,
- skierowani bezrobotni wykonywali m.in. następujące rodzaje umówionych prac: robotnik gospodarczy, pomoc administracyjna, pozostali pracownicy obsługi biurowej, wychowawca - opiekun w świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży, wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych, stolarz, sprzedawca, ekspedientka, księgowy, opiekun.

(dowód: akta kontroli str. 555-614, 672-851)

2.3/9. W badanej próbie wystąpiło 13 przypadków refundacji wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy i 4 przypadki jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

W ramach programu *Szansa na zatrudnienie*:

1) ustalono, że Starosta zawarł w dniu 1 października 2014 r. umowę z pracodawcą o refundację kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla skierowanych bezrobotnych w ramach programu specjalnego *Szansa na zatrudnienie*, w której pracodawca zobowiązał się m.in. do zatrudnienia czternastu bezrobotnych (operatorów frezarek), przez okres co najmniej 24 miesiące, nie później niż do 29 grudnia 2014 r. W rozliczeniu kwot wydatkowanych wartość poniesionych kosztów pracodawcy na wyposażenie stanowiska pracy wyniosła 392.616,00 zł, a wnioskowana kwota refundacji wyniosła 313.600,00 zł (tj. 14 skierowanych osób bezrobotnych x 22.400 zł = 313.600,00 zł). W aktach sprawy było m.in.: 14 umów o pracę zawartych ze skierowanymi przez Urząd osobami bezrobotnymi na czas określony od 29 grudnia 2014 r., na okres 2 lat, w pełnym wymiarze czasu pracy. W związku z tym, że w jednym przypadku, umowa o pracę uległa rozwiązaniu 15 stycznia 2015 r., na podstawie art. 52 § 1 pkt. 1 Kodeksu pracy (z winy pracownika, bez zachowania okresu wypowiedzenia), Urząd skierował do zatrudnienia inną osobę, z którą został zawarty stosunek pracy na czas określony, od 26 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2016 r., w pełnym wymiarze czasu pracy. Przepis § 2 umowy w sprawie wypłaty jednorazowego bonusu motywacyjnego w kwocie 800,00 zł, zawartej 29 grudnia 2014 r. pomiędzy Dyrektorem Urzędu, a osobą która rozwiązała stosunek pracy w trybie art. 52 Kodeksu pracy, określał m.in., że: w przypadku *przerwania zatrudnienia z winy bezrobotnego przed upływem*

6 miesięcy, bezrobotny zobowiązuje się do zwrotu do Starosty jednorazowego bonusu motywacyjnego w ciągu 30 dni od dnia ustania stosunku pracy, w kwocie brutto. Stwierdzono, że na liście wypłat bonusu motywacyjnego z 30 grudnia 2014 r., w liczbie porządkowej 13, była wymieniona ta osoba. Odnosząc się do kwestii nadzorowania, monitorowania, oraz zwrotu bonusu motywacyjnego Dyrektor Urzędu podał m.in., że: monitoring winien być prowadzony w oparciu o dane z Syriusza, gdzie brak rejestracji w Urzędzie pozwala domniemywać, że bezrobotny kontynuuje zatrudnienie. Monitoring powinien też być prowadzony na stanowisku merytorycznym, gdzie analizę wykonano pod koniec okresu objętego wymaganym monitoringiem, tj. w czerwcu bieżącego roku. W jej wyniku ustalono, że pracownik przerwał zatrudnienie, co obligowało do *wystosowania pisma wzywającego w/w do zwrotu (...) bonu w kwocie 800,00 zł, w terminie 14 dni od daty otrzymania (...)* Odbiór pisma potwierdzono 18 czerwca 2015 r., co oznacza, że należność winna być wpłacona do dnia 2 lipca 2015 r. W przypadku nie dokonania wpłaty (...) podjęte zostaną czynności windykacyjne”.

Ustalono, że w jednym przypadku, bezrobotny, który w ramach programu uczestniczył w szkoleniu *Trening umiejętności interpersonalnych* po otrzymaniu skierowania do pracodawcy – nie podjął zatrudnienia. Wyjaśniając powyższe okoliczności, Dyrektor Urzędu podał m.in., że: bezrobotny nie podjął zatrudnienia w ramach doposażenia stanowiska pracy z powodów osobistych. W dniu 3 grudnia 2014 roku bezrobotny złożył wniosek o wykreślenie z ewidencji osób bezrobotnych z tytułu rezygnacji z pośrednictwa pracy Urzędu - od tej daty też, został wyłączony z ewidencji osób bezrobotnych. Ponadto podał, że wypłacony bon dojazdowy służył jako forma rekompensaty zwrotu kosztów dojazdu na szkolenie i ponieważ, uczestnik programu ukończył powyższe szkolenie, nie było podstaw do zwrotu środków wydatkowanych na ten cel,

2) Starosta zawarł 19 grudnia 2014 r. umowę z pracodawcą o refundację kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy dla skierowanych bezrobotnych w ramach programu specjalnego *Szansa na zatrudnienie*, w której pracodawca zobowiązał się m.in. do zatrudnienia jednego bezrobotnego, kierowcy-mechanika, przez okres co najmniej 24 miesięcy, nie później niż do 29 grudnia 2014 r. W rozliczeniu kwot wydatkowanych wartość poniesionych kosztów pracodawcy na wyposażenie stanowiska pracy wyniosła 23.500,00 zł, a wnioskowana kwota refundacji wyniosła 22.400,00 zł. W aktach sprawy były m.in.:

- protokół kontroli Urzędu, z 29 grudnia 2014 r., zrealizowanej w miejscu stworzonego stanowiska pracy, w którym stwierdzono *zgodność faktycznego wyposażenia utworzonego miejsca pracy* z dokumentami złożonymi w Urzędzie, do rozliczenia oraz ze specyfikacją z umowy.

- umowa o pracę zawarta ze skierowanym przez Urząd bezrobotnym na czas określony od 29 grudnia 2014 r. do 16 stycznia 2015 r., w pełnym wymiarze czasu pracy. Zatrudniony w ramach programu, miał wyuczony zawód: kierowca mechanik, oraz w zawartej umowie o pracę, rodzaj umówionej pracy: kierowca-mechanik. Umowa została zrealizowana.

- umowa o pracę zawarta z inną osobą skierowaną przez Urząd, na czas określony od 16 lutego 2015 r. do 31 stycznia 2017 r., w pełnym wymiarze czasu pracy. Zatrudniona w ramach programu, miała wyuczony zawód kierowca oraz w zawartej umowie o pracę, rodzaj umówionej pracy: kierownik zaopatrzenia-kierowca. Pracodawca przedkładał do Urzędu w każdym miesiącu listę obecności i listę płac zatrudnionych. Wyjaśniając w jaki sposób Urząd nadzorował i monitorował realizację programu przez uczestnika, który przerwał zatrudnienie w ramach doposażenia stanowiska pracy 16 stycznia 2015 r. (tj. po wykonaniu umowy na czas określony, trwający 19 dni), z jakich przyczyn nie nastąpiła kontynuacja tego zatrudnienia w ramach doposażenia stanowiska pracy, oraz czy nastąpił zwrot kwot

wydatkowanych na jego uczestnictwo w programie, Dyrektor Urzędu podał m.in., że strony umowy nie miały woli co do dalszej współpracy (pracodawca wskazał jako przyczynę nieumiejętne wykonywanie pracy, natomiast bezrobotny powołał się na trudną sytuację osobistą) i ze względu na brak jednoznacznego stwierdzenia winy po stronie bezrobotnego, odstąpiono od żądania zwrotu wydatkowanych środków.

3) dwóch uczestników programu – po ukończeniu szkolenia *Trening umiejętności interpersonalnych* - nie podjęło zatrudnienia w ramach programu. W złożonych na tę okoliczność wyjaśnieniach Dyrektor Urzędu podał, że: jeden z nich, od 3 listopada 2014 r. podjął zatrudnienie w ramach umowy zlecenia u pracodawcy, który nie był uczestnikiem programu specjalnego. Ponowna rejestracja jako osoby bezrobotnej nastąpiła 11 maja 2015 r. Druga osoba 15 grudnia 2014 r. podjęła zatrudnienie na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy i od tej daty nie powróciła do ewidencji Urzędu, co pozwala domniemywać, iż nadal pozostaje w zatrudnieniu. Wypłacone bony dojazdu służyły jako forma rekompensaty zwrotu kosztów dojazdu na szkolenie *Trening umiejętności interpersonalnych*,

4) dokumentowanie weryfikacji wniosków dotyczących przyznawania środków finansowych na wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy oraz jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, pozwoliło wykazać, że decyzje nie były skoncentrowane w jednych rękach, a system ich rozpatrywania był przejrzysty,

5) ustalono, że wnioski dotyczące przyznawania środków finansowych na podjęcie działalności gospodarczej, miały załączone biznes plany i oświadczenia o nieprowadzeniu działalności gospodarczej. Urząd weryfikował fakt prowadzenia działalności gospodarczej, po dacie jej rozpoczęcia, m.in. w rejestrze CEiDG. Bezrobotne osoby miały stosowne przygotowanie teoretyczne i wiedzę praktyczną w zakresie zamierzonych działalności gospodarczych,

6) pracownicy Urzędu oceniający biznesplany lub wnioski o dofinansowanie do rozpoczęcia działalności gospodarczej, mieli odpowiednie przygotowanie merytoryczne i doświadczenie zawodowe,

7) ustalono, że refundowane wyposażenie odpowiadało stanowiskom pracy, na których zatrudniano bezrobotnych.

(dowód: akta kontroli str. 685-790, 833-868)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na brakach egzekwowania od pracodawców wykonywania zobowiązań w zakresie zatrudniania osób bezrobotnych po okresie refundacji.

Uwagi dotyczące
badanej
działalności

Zastrzeżenia budzi sposób monitorowania zatrudnienia osób bezrobotnych, po okresie refundacji, ograniczony do informacji zawartych w systemie Syriusz, który do tego celu:

- może nie zawierać aktualnych informacji,
- zawiera dane zbyt ogólne, jakimi są informacje o zarejestrowaniu (bądź niezarejestrowaniu), bezrobotnego w rejestrze bezrobotnych. W tych sprawach, w szczególności chodzi o możliwość stwierdzenia prawnego stosunku pracy, zawartego pomiędzy konkretnym pracodawcą (organizatorem danego instrumentu rynku pracy), a skonkretyzowaną osobą bezrobotną oraz jego bieżąca realizacja.

Zdaniem NIK, nierzetelnym było działanie Starosty w sprawach zwolnień z obowiązku realizacji zatrudnienia po okresach refundacji pracodawców zatrudniających w ramach robót publicznych, z pominięciem zachowania formy pisemnej. Zastrzeżenia budzi fakt nierealizowania przez Starostę uprawnień

w zakresie żądania zwrotu poniesionych kosztów refundacji, w przypadkach niewykonywania przez pracodawców zobowiązań, w zakresie zatrudniania gwarantowanego, bądź niepełnego ich wykonywania, tj. zatrudniania w niepełnym wymiarze czasu pracy lub przez czasookres krótszy, aniżeli określony w umowie. W ocenie NIK Urząd nierzetelnie sporządzał umowy z pracodawcami będącymi organizatorami instrumentów rynku pracy, w których kreował zobowiązania nierealne, bo odnoszące się do zera liczby bezrobotnych, albo, których termin obowiązywania wynosił zero miesięcy.

2.4. W kontroli ustalono, że do wyliczania danych dotyczących efektywności zatrudnieniowej, w Urzędzie stosowano instrukcje zawarte w załączniku nr 5 do zasad ubiegania się o dodatkowe środki FP z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej na finansowanie/dofinansowanie programów specjalnych. Mierniki jakimi mierzono efektywność poszczególnych programów specjalnych, omówiono w pkt. 1.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Efektywność zatrudnieniowa w poszczególnych programach specjalnych (finansowanych z rezerwy), wykazana w sprawozdaniach merytorycznych, osiągała wynik:

- 1) w *Pracującej mamie*, planowana 86 %, rzeczywista 88,2 %,
- 2) w *Przekroczyć horyzont*, planowana 60 %, rzeczywista 81%,
- 3) w *Buduj przyszłość*, planowana 60 %, rzeczywista 95,2 %,
- 4) w *Szansie na zatrudnienie*, planowana 92 %, rzeczywista 100 %,
- 5) w *Aktywnej świetlicy*, planowana 60 %, program w kontynuacji.

Efektywność kosztowa w poszczególnych programach specjalnych (finansowanych z rezerwy), wykazana w sprawozdaniach merytorycznych, osiągała wynik:

- 1) w *Pracującej mamie*, zakładana 21.147 zł, rzeczywista 13.720 zł,
- 2) w *Przekroczyć horyzont*, zakładana 27.994,23 zł, rzeczywista 22.604 zł ,
- 3) w *Buduj przyszłość*, zakładana 28.822,53 zł, rzeczywista 21.080 zł,
- 4) w *Szansie na zatrudnienie*, zakładana 27.265 zł, rzeczywista 24.016 zł, oraz
- 5) w *Aktywnej świetlicy*, zakładana 22.222 zł., program w kontynuacji.

Na podstawie analizy danych - dotyczących badanej próby kontrolnej 60 osób - w systemie informatycznym Syriusz, ustalono następujące wskaźniki procentowe osób niezarejestrowanych, w chronologicznej kolejności okresów:

- zakładanych w poszczególnych programach specjalnych,
  - podwojonych i
  - na dzień prowadzonych badań (gdzie przyjęto datę 15 czerwca 2015 r.):
- 1) w *Teraz my*: 66,7 %, 50 % i 50 %,
  - 2) w *Aktywnej świetlicy*: 83,3 %, brak danych, 83,3 %,
  - 3) w „*Szansie na zatrudnienie*”: brak danych, brak danych, 89 %,
  - 4) w *Buduj przyszłość*: brak danych, brak danych, 75 %,
  - 5) w „*Podejmę pracę*”: 66,7 %, brak danych, 100 %,
  - 6) w *Od szkolenia do zatrudnienia*: brak danych, brak danych, 100 %,
  - 7) w „*Pracującej mamie*”: 41,7 %, 33,3 % i 50 %,
  - 8) w *Przekroczyć horyzont*: 80 %, 60 % i 80 %,
  - 9) w *Wyjść z cienia*: 58 %, 50 % i 50 %.

(dowód: akta kontroli str. 878-913)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli Urząd prawidłowo wykorzystywał środki na realizację programów specjalnych, oraz rzetelnie monitorował i nadzorował ich realizację w okresach refundowanych. W ocenie Izby, udzielone wsparcie w formie poszczególnych instrumentów rynku pracy, przyczyniło się do podniesienia kwalifikacji osób bezrobotnych uczestniczących w badanych programach i wiary we własne siły oraz zwiększyło ich konkurencyjność na rynku pracy.

Opis stanu
faktycznego

3. Monitorowanie i kontrola realizowanych programów specjalnych.

W projektach programów specjalnych zaplanowano kontrolę wdrażania zaplanowanych działań oraz terminowości wydatkowania środków po zakończeniu realizacji każdego z zadań. Ponadto założono dokonywanie stałego monitoringu realizacji programu, w tym w szczególności jego uczestników. Do wykonywania ww czynności w 2011 r. wyznaczono koordynatora działań programowych, w 2012 r. specjalistę ds. programów, w 2013 r. specjalistę ds. programów i specjalistę ds. programów-stażystę pełniącego funkcję kierownika w programie, w 2014 - specjalistę ds. programów-stażystę. Dyrektor PUP wyjaśnił, że w trakcie realizacji programów specjalnych nadzór i kontrolę sprawowali pracownicy, którym w zakresie czynności powierzono realizację danej formy wsparcia. Nadzorem i kontrolą objęto szkolenia, refundację doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy, roboty publiczne, przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, przygotowanie zawodowe dorosłych w formie przyuczenia do zawodu i prace interwencyjne, i tak:

- szkolenia – realizowane były w siedmiu programach specjalnych, kontrole prowadzili specjaliści ds. rozwoju zawodowego, którzy uczestniczyli w zajęciach rozpoczynających szkolenia, kontrolowali realizację szkoleń w trakcie trwania i uczestniczyli w ocenie końcowej poprzez anonimowe ankiety wypełniane przez uczestników. Czynności kontrolne dokumentowano w formie notatek służbowych i protokołów,

- refundacja doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy - realizacja umów kontrolowana była poprzez comiesięczne monitorowanie składanych przez pracodawców kopii list płac i list obecności osób bezrobotnych zatrudnionych na subsydiowanych miejscach pracy. W stosunku do pracodawców – rozliczano zakupy w celu odebrania nowo utworzonego miejsca pracy,

- roboty publiczne – realizowano w czterech programach specjalnych. Regulacje zawarte w porozumieniach z pracodawcami i w umowach obligowały pracodawcę do comiesięcznego przedkładania kopii list obecności i list płac wraz z pokwitowaniami odbioru wynagrodzenia, co stanowiło podstawę comiesięcznego monitoringu prowadzonego przez Urząd,

- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – ta forma aktywizacji monitorowana była na kilku etapach realizacji, i tak – pierwsza kontrola losowo wybranych kompletnych wniosków odbywała się przed rozpoczęciem działalności gospodarczej w miejscu prowadzenia, następnie po przyznaniu pomocy finansowej beneficjent zobowiązany był nabyć sprzęt zgodnie ze specyfikacją zakupów, następnie każda osoba korzystająca z takiej formy wsparcia zobligowana była rozliczyć się z wydatkowanych środków, przedkładając w Urzędzie faktury za nabyte towary. Pracownicy weryfikowali fakt rozpoczęcia działalności gospodarczej i jej terminową realizację oraz zgodność z umową. Potwierdzeniem rozpoczęcia działalności gospodarczej jest wydruk z CEIDG. Po 12 miesięcznym okresie prowadzenia działalności, pracownik PUP weryfikował ten fakt w oparciu o zaświadczenie z ZUS, aktualny wydruk z CEIDG oraz dokumentację finansowo-księgową, świadczącą o wejściu w obrót gospodarczy. Dyrektor PUP wyjaśnił, że z uwagi na jednoetatowe stanowisko pracy realizujące jednorazowe środki na

podjęcie działalności gospodarczej oraz dużą pulę środków przeznaczonych na taką formę aktywizacji nie wszyscy bezrobotni są monitorowani,

- staż – PUP sprawował bieżący nadzór nad realizacją podpisanych umów o zorganizowanie stażu, ww szczególności na podstawie przedkładanych do Urzędu comiesięcznych list obecności,
- przygotowanie zawodowe dorosłych w formie przyuczenia do zawodu – realizowano wyłącznie w programie *Wyjść z cienia*. Comiesięczny monitoring realizacji tej formy aktywizacji odbywał się na podstawie dostarczanych przez pracodawców list obecności,
- prace interwencyjne - realizowano wyłącznie w programie *Wyjść z cienia*. Comiesięczny monitoring wykonywano na podstawie list obecności przedkładanych przez pracodawców do Urzędu oraz listy płac wraz z pokwitowaniem odbioru wynagrodzenia. Dyrektor PUP poinformował, że wszystkie przypadki, w których stwierdzono nieprawidłowości były na bieżąco wyjaśniane w celu poprawnego zrealizowania umów z pracodawcami, a co za tym idzie – efektywnego przeprowadzenia zakładanych form aktywizacji osób bezrobotnych.

(dowód: akta kontroli str. 102, 108, 122, 140, 154, 173, 185, 193, 198-199, 455-459, 461-475)

Monitorowanie i kontrola ze strony PUP realizacji programów specjalnych, w okresach świadczeń refundowanych, polegała na obowiązku comiesięcznego dostarczania przez organizatorów poszczególnych instrumentów rynku pracy: list obecności, list płac, oraz możliwości wykorzystywania przez pracowników Urzędu, danych z programu Syriusz. Po zakończeniu okresu refundowanego, pracodawcy dostarczali świadectwa pracy, a wykonawcy innych usług rynku pracy, odpowiednie świadectwa, zaświadczenia dokumentujące ich ukończenie.

Urząd sporządzał sprawozdania z wykorzystania otrzymanych środków FP, tzw. załącznik nr 8 do sprawozdania MPiPS-01 za 2011, 2012, 2013 i 2014 r. i corocznie w terminie do 14 dnia roboczego z danymi za poprzedni rok wysyłał do WUP w Rzeszowie. Sprawozdania te są generowane bezpośrednio z systemu Syriusz, w części dedykowanej do naliczania sprawozdań (tzw. sprawozdawczość lokalna) przez pracownika zatrudnionego na samodzielnym stanowisku do spraw analiz rynku pracy. Dane liczbowe wygenerowane przez ww. system są następnie analizowane przez kierownika CAZ. Po zweryfikowaniu danych liczbowych uzyskanych w sprawozdaniu z danymi osób kierowanych na określony program specjalny (raport dotyczący uczestników programu generowany z systemu Syriusz w części współpraca z kontrahentem-realizowane programy) następuje kontrola poprawności naliczenia sprawozdania przez system (przycisk kontrolny-kontrola). W przypadku pozytywnej weryfikacji sprawozdania, status zmienia się na pozytywny i następnie sprawozdanie jest wysyłane do WUP i MPiPS drogą elektroniczną w ramach systemu Syriusz (przycisk eksport WUP/MPiPS) oraz drogą pocztową. Urząd sporządzał także sprawozdania z wykorzystania dodatkowych środków FP z rezerwy MPiPS przeznaczonych na finansowanie/współfinansowanie programu specjalnego w 2012 r. skierowanego do osób do 30 roku życia i w 2013 r. skierowanego do osób do 30 roku życia i bezrobotnych rodziców posiadających na utrzymaniu co najmniej 1 dziecko, tzw. załącznik nr 6 do Zasad ubiegania się o dodatkowe środki FP z rezerwy MPiPS na finansowanie/dofinansowanie programów specjalnych w (dalej Zasady) 2012 i 2013 r. i przekazywał je do WUP w Rzeszowie. Urząd sprawozdawał informacje w zakresie wykorzystywanych w ramach programów specjalnych instrumentów rynku pracy w ramach załącznika nr 5 do Zasad. Sprawozdania, tj. załącznik nr 5 i nr 6 do Zasad sporządzał kierownik CAZ na podstawie danych z Syriusza oraz rejestrów własnych prowadzonych na potrzeby poszczególnych programów specjalnych, a następnie wysyłał je do WUP

w Rzeszowie drogą elektroniczną i pocztową do 30 czerwca roku następnego w stosunku do okresu sprawozdawanego.

(dowód: akta kontroli str. 476-521)

Z każdego programu specjalnego zostało sporządzone sprawozdanie z wykorzystania otrzymanych środków FP zgodnie z załącznikiem nr 6 do Zasad (...) i przekazane do WUP w Rzeszowie w określonych w Zasadach terminach (za 2012 rok do 31 marca 2013 r., za 2013 rok do 30 kwietnia 2014 r.). Załącznik nr 8 do sprawozdania MPiPS-01 (umowy z agencjami zatrudnienia i programy specjalne) został sporządzony za 2012 rok, 2013 rok i przekazany do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

Urząd kontrolował i monitorował działania w ramach programów specjalnych wspólnie do swoich możliwości kadrowych. Szczególnym nadzorem objęto wydatkowanie środków w ramach wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy oraz przyznania jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Zdaniem NIK należałoby wzmocnić nadzór nad realizowanymi działaniami aktywizującymi w ramach programów specjalnych.

Wnioski
pokontrolne

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁵, wnosi o:

1. Poprzedzanie opracowywania programów specjalnych, sporządzaniem diagnoz osób bezrobotnych lub poszukujących pracy, w zakresie ich sytuacji zawodowej z uwzględnieniem analiz potrzeb lokalnego rynku pracy.
2. Bieżące egzekwowanie od organizatorów instrumentów rynku pracy, wykonywania umownych zobowiązań, w zakresie zatrudniania osób bezrobotnych po okresie refundacji, w okresie tzw. zatrudnienia gwarantowanego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

³⁵ Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zmianami

Rzeszów, dnia 2015.07.24

Kontrolerzy
Dagmara Mazurkiewicz-Karasińska
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Wilhelm Dmytrów
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis